

(7) ชาวเขาและชนกลุ่มน้อยที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมือง

จากข้อมูลกรมการปกครองสรุปไว้ว่า มีจำนวน 372,102 คน¹⁴ โดยแบ่งเป็น

7.1 ชาวเขาที่ไม่ได้มีถิ่นที่เกิดในประเทศไทย ซึ่งมีทั้งผู้ที่ได้จัดทำทะเบียนประวัติและถือบัตรบุคคลบนพื้นที่สูง กับผู้ที่ไม่มียบัตร โดยผู้ถือบัตรได้รับอนุญาตให้ทำงานได้เฉพาะในเขตอำเภอที่อยู่ แต่สามารถขออนอกพื้นที่ได้เป็นครั้งคราวเมื่อมีเหตุอันจำเป็น

7.2 ชาวไทยภูเขาที่ตกสำรวจ ในระหว่างที่มีการจัดทำทะเบียนประวัติ ทำให้มีสถานะเป็นคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย ซึ่งปัจจุบันกระทรวงมหาดไทยได้มีนโยบายเปิดให้ขอสถานะคนต่างด้าวได้ในปี 2540 นี้

4.4 จำนวนแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้าเมือง

แรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้าเมืองจัดว่าเป็นกลุ่มที่ใหญ่ที่สุดและกำลังมีปัญหามากที่สุดในปัจจุบัน กระทรวงมหาดไทยได้เคยคาดประมาณจำนวนผู้หลบหนีเข้าเมืองประเภทต่างๆ (ปี 2536-2537) พบว่า มีจำนวนถึง 975,756 คน¹⁵ ในที่นี้ทางมหาดไทยได้ประมาณจำนวนผู้ลักลอบทำงานจากประเทศพม่าไว้เพียง 200,000 คน เท่านั้นแต่ในความเป็นจริงคาดว่าจะสูงกว่านี้มาก เพราะจากจำนวนผู้ลักลอบตามค่ายชายแดนประมาณล่าสุดในต้นปี 2540 ว่ามีประมาณ 100,000 คน โดยมีจำนวนหนึ่งออกมาทำงาน และยังมีได้รวมผู้หลบหนีเข้าเมืองจากทางด่านลาวและกัมพูชา ซึ่งทางสมช.ประมาณว่าน่าจะไม่มีต่ำกว่า 20,000 คน นอกจากนี้ยังมีผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติจีนที่ลักลอบเข้ามาทางภาคเหนือผ่านพม่าและลาวอีกไม่น้อยกว่า 100,000 คน สรุปรวมแล้วมีผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายอย่างน้อยที่สุด 1 ล้านคน ไม่นับรวมผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวเอเชียใต้ บุคคลไร้สัญชาติและบุคคลบนพื้นที่สูงที่ไม่ได้มีสัญชาติไทยหรืออยู่ในระหว่างการรอพิสูจน์สัญชาติอีกจำนวนหนึ่ง ซึ่งถ้ารวมทั้งหมดแล้วคาดว่าจะมีสูงถึง 1,500,000 คน

จำนวนผู้หลบหนีเข้าเมืองที่มีอยู่ล้านเศษนี้ ได้มีการจัดทำทะเบียนประวัติและออกบัตรประจำตัวควบคุมไว้จำนวนหนึ่ง เช่น เนปาลอพยพ ผู้ลักลอบ ผู้พลัดถิ่นก่อน 9 มีนาคม 2519 ดังกล่าวแล้ว ทว่ากลุ่มที่กำลังเป็นปัญหามากขณะนี้คือ กลุ่มผู้ลักลอบเข้าเมืองและมาทำงานที่มาจากประเทศเพื่อนบ้านตามบริเวณชายแดนที่ติดกับพม่า ลาวและกัมพูชา ซึ่งเข้ามาภายหลังด้วยเหตุผลทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ โดยเฉพาะแรงงานจากประเทศพม่า เนื่องจากไทยมีพรมแดนติดต่อกับพม่ายาวถึง 2,387 กม. และบางเส้นทางก็สามารถเข้ามาได้โดยสะดวก อีกทั้งเจ้าหน้าที่ก็ไม่อยู่ในวิสัยที่จะควบคุมดูแลได้ทั่วถึง จึงทำให้จำนวนผู้ลักลอบเข้ามาทำงานในกลุ่มนี้เพิ่มสูงขึ้นอย่างรวดเร็ว จนทำให้ไม่สามารถทราบถึงจำนวนที่แท้จริงของผู้หลบหนีเข้าเมืองในส่วนนี้ได้

¹⁴ จำนวนนี้ไม่นับรวมชาวม้งที่อยู่ใต้กระบอก จังหวัดสระบุรี จากการสำรวจล่าสุดโดยสมช. กรมการปกครอง และกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อปลายปี 2539 พบว่ามีอยู่ราว 13,000 คน ซึ่งมีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมาย และคณะกรรมการยังไม่มียกเว้นสิทธิการเข้าเมืองและสิทธิในการทำงานของคนกลุ่มนี้

¹⁵ จำนวนนี้ไม่นับรวมชนกลุ่มน้อย เช่น ญวนอพยพ จีนอพยพ ไทยลื้อ รวมทั้งชาวเขาและบุคคลบนพื้นที่สูง ยกเว้นชาวเขาที่ไม่ใช่ชาวไทยภูเขา เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะกระทรวงมหาดไทยมีแนวทางในการจำแนกคนต่างชาติไม่เหมือนกัน รายละเอียดโปรดดูรายงานการวิจัยเรื่อง 'สถานะของชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย' โดย กฤตยา อาชวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง 2540.

ที่ผ่านมาจึงได้มีความพยายามในการประเมินจำนวนผู้ลักลอบเข้ามาทำงานเหล่านี้จากหลายหน่วยงานด้วยกัน ทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งผลที่ออกมาก็มีจำนวนและรายละเอียดที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับวิธีการประเมินและแหล่งข้อมูลที่น่ามาใช้ ซึ่งพอจะประมวลได้ดังต่อไปนี้

(1) การประเมินของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. **สภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.)** ได้ทำการประเมินไว้ในช่วงปี 2536-2537 โดยอาศัยการประมาณการทางด้านการข่าวและการรวบรวมข้อมูลคนงานต่างชาติ ที่ประกอบอาชีพอยู่ตามสถานประกอบการสาขาต่างๆ แยกตามกลุ่มจังหวัด (ไม่รวมกรุงเทพมหานคร) ประมาณว่ามีคนงานต่างชาติจำนวน 211,492 คน (อ้างถึงใน ยงยุทธ แฉล้มวงษ์ 2539) ซึ่งทางสมช. มิได้ให้รายละเอียดของแรงงานต่างชาตินี้ไว้ว่าเป็นกลุ่มชาติใดบ้าง

2. **สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (สตม.)** ได้ประมาณการไว้เมื่อปี 2537 ว่า มีแรงงานต่างชาติที่ผิดกฎหมายอยู่ในประเทศไทยประมาณ 525,480 คน โดยมีสัญชาติพม่ามากที่สุดคือ ประมาณ 300,000 กว่าคน รองลงไปคือสัญชาติจีนประมาณ 100,000 คน จากประเทศอินโดจีนประมาณ 10,000 คน และประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ประมาณ 80,000 กว่าคน (จารึก เมฆวิชัย 2537) ในรายงานไม่ได้ระบุวิธีประเมินเอาไว้

3. **การประมาณของตำรวจภูธรในเขตพื้นที่จังหวัดชายแดน** การคาดประมาณในส่วนนี้เป็นการรายงานในพื้นที่ปฏิบัติการเป็นหลัก มิได้สรุปรวมจำนวนทั้งหมดไว้ โดยอาศัยข้อมูลจากจำนวนหรือสถิติการจับกุมในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ทำให้สามารถประมาณตัวเลขผู้หลบหนีเข้าเมืองในพื้นที่บางจังหวัดได้ระดับหนึ่ง ยกตัวอย่างเช่น สถิติการจับกุมแรงงานต่างชาติในแม่ฮ่องสอน ซึ่งรวบรวมจากตชด.และตำรวจภูธร

ตัวเลขปี 2538 จำนวนที่จับกุมได้ทั้งหมด คือ 1,096 คน

ตัวเลขช่วงเดือนมกราคม-พฤษภาคม 2539 จับกุมได้ 559 คน

ข้อมูลดังกล่าว เจ้าหน้าที่ในระดับพื้นที่ประมาณว่าเป็นเพียง 1-2% ของจำนวนที่มีอยู่ทั้งหมด ดังนั้นจำนวนแรงงานต่างชาติที่มีอยู่ในแม่ฮ่องสอนจึงน่าจะมียู่ 40,000 - 50,000 คน เป็นต้น

4. **การสำรวจของกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม** สำนักงานจัดหางานจังหวัดทั่วประเทศเป็นหน่วยรวบรวมตัวเลข โดยกรมการจัดหางานทำการสำรวจ 2 ครั้ง คือเมื่อเดือนธันวาคม 2538 เป็นครั้งแรกและเดือนกุมภาพันธ์ 2539 เป็นครั้งที่ 2 โดยประสานงานผ่านความร่วมมือของหอการค้าจังหวัด สมาคมนายจ้าง สมาคมธุรกิจต่างๆ ไปยังสมาชิกซึ่งเป็นเจ้าของสถานประกอบการในการรวบรวมข้อมูลจำนวนแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายที่ทำงานอยู่ในสถานประกอบการและจำนวนความต้องการแรงงานของสถานประกอบการ (ดูรายละเอียดแนวทางการสำรวจของกรมการจัดหางานในภาคผนวก)

ผลการสำรวจครั้งแรก รายงานว่ามีจำนวนแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายเพียง 147,727 คน ซึ่งต่ำกว่าตัวเลขที่สมช.ประเมินไว้ค่อนข้างมาก มีการวิเคราะห์ว่าเนื่องจากข้อมูลที่ตอบกลับมาบางจังหวัดไม่สมบูรณ์และบางจังหวัดไม่ได้ตอบจำนวนผู้ลักลอบทำงานจริงๆ และไม่ได้สำรวจข้อมูลในส่วนของกรุงเทพมหานคร ทำให้ตัวเลขเป็นรายจังหวัดมีแนวโน้มต่ำกว่าข้อมูลของสมช.เป็นส่วนใหญ่ จนเป็นเหตุให้มีการสำรวจใหม่เป็นครั้งที่ 2

เมื่อประมาณเดือนกุมภาพันธ์ 2539 ปรากฏว่ามีจำนวนแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายทั้งหมด 741,999 คน โดยเป็นจำนวนที่อยู่ในกรุงเทพมหานครถึง 275,340 คน

5. การประเมินของภาคเอกชน เนื่องจากปัญหาการขาดแคลนแรงงานในกิจการบางประเภทและในเขตพื้นที่บางจังหวัด อาทิ แรงงานประมงทะเล ก่อสร้าง การขนถ่ายสินค้าทางน้ำ เกษตรกรรม ทำให้มีข้อเรียกร้องจากผู้ประกอบการผ่านหอการค้าจังหวัดต่างๆ โดยเฉพาะในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลและจังหวัดที่ติดชายแดนพม่า ขอให้รัฐผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติได้เป็นการชั่วคราวในกิจการที่แรงงานไทยไม่ยอมทำ ทำให้หอการค้าหลายแห่งกระตือรือร้นในการสำรวจจำนวนความต้องการแรงงานในสาขาต่างๆ มาตั้งแต่ปี 2535 เฉพาะอย่างยิ่งจำนวนแรงงานต่างชาติที่ต้องการนำมาทดแทนแรงงานไทยในส่วนที่ขาดแคลน เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานให้รัฐใช้ประกอบการพิจารณาข้อเสนอให้มีการผ่อนปรนการจ้างแรงงานต่างชาติได้ในบางเงื่อนไข จนเป็นผลให้มีมติ ครม. เมื่อ 17 มีนาคม 2535 ให้มีการจ้างแรงงานพม่าได้ในบางประเภทกิจการและบางพื้นที่ โดยในขั้นต้นให้มีการผ่อนผันใน 4 จังหวัดชายแดน ได้แก่ เชียงราย ตาก กาญจนบุรี และระนอง

จากประสบการณ์และความจำเป็นดังกล่าว ทำให้หอการค้าในจังหวัดที่มีความต้องการแรงงานสูงและได้รับการผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติได้เริ่มมีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ค่อนข้างเป็นระบบและชัดเจนกว่าที่อื่นๆ บางแห่งได้มีการติดต่อทบทวนนักวิชาการหรือผู้ชำนาญการมาร่วมประเมินด้วย บางแห่งก็เริ่มมีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ระบบคอมพิวเตอร์ทำให้ง่ายต่อการติดตามและวิเคราะห์ข้อมูล จึงทำให้ข้อมูลมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ อาทิ การประเมินของหอการค้าจังหวัดตากและหอการค้าจังหวัดภูเก็ต

- **หอการค้าจังหวัดตาก** ได้ทำการประเมินครั้งแรกเมื่อตุลาคม 2538 ภายหลังจากที่รัฐบาลได้มีมติเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 ให้มีการผ่อนผันจ้างแรงงานผู้หลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่าที่มีหลักแหล่งถาวรในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวเพื่อรอการส่งกลับ โดยสำรวจจากผู้ประกอบการต่างๆ ทั้งที่เป็นสมาชิกหอการค้าและไม่ได้เป็นสมาชิกหอการค้าซึ่งได้รับความร่วมมือจากผู้ประกอบการระดับหนึ่ง ทำให้ทราบถึงจำนวนแรงงานต่างชาติและความต้องการแรงงานต่างชาติในแต่ละสถานประกอบการได้ และจากการสำรวจที่ค่อนข้างเป็นระบบยังสามารถให้รายละเอียดเกี่ยวกับประเภทของการจ้างงาน และสถานะการมีบัตรหรือไม่บัตรของแรงงานต่างชาติด้วย ถึงแม้การสำรวจในครั้งแรกทางหอการค้าจะระบุว่า ตัวเลขที่ได้จากการสำรวจต่ำกว่าความเป็นจริง เพราะมีผู้ประกอบการอีกจำนวนหนึ่งไม่ได้มาแจ้งชื่อไว้ก็ตาม แต่การสำรวจในครั้งต่อๆ มาก็ทำให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์มากขึ้น มีรายละเอียดที่จำเป็นและทำให้ทราบสถานการณ์ที่แท้จริง แม้ว่าวิธีการประเมินของหอการค้าจังหวัดตาก ไม่ได้แตกต่างไปจากการประเมินของจังหวัดอื่นๆ อย่างมีนัยสำคัญ แต่ประเด็นที่น่าสนใจคือความสามารถในการเข้าถึงหรือแสวงหาความร่วมมือจากผู้ประกอบการของหอการค้าจังหวัดตาก ที่ทำให้ผู้ประกอบการทั้งที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิกยินดีให้ความร่วมมือ ซึ่งเป็นศักยภาพที่ภาครัฐหรือหน่วยงานราชการไม่อยู่ในวิสัยที่จะทำเช่นนั้นได้โดยตรง โดยเฉพาะอย่างยิ่งศักยภาพของข้อมูลที่สามารถลงลึกในระดับอำเภอ ดังตัวอย่างข้อมูลที่คณะนักวิจัยได้จากหอการค้าแม่สอด จังหวัดตาก ที่ชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของภาค

เอกชนคือ เมื่อวิเคราะห์ผลก็ยิ่งพบว่า มีประเด็นที่น่าสนใจและมีความน่าเชื่อถือมากที่สุดทีเดียว อาทิ เช่น การวิเคราะห์ถิ่นต้นทาง ซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลที่ได้จากเอกสารและลักษณะภูมิประเทศ

ตารางที่ 11 : ข้อมูลพื้นฐานของแรงงานข้ามชาติในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

คุณลักษณะ	ร้อยละ	จำนวน
เพศ		
ชาย	64.9	4582
หญิง	35.1	2482
อายุ		
น้อยกว่า 14 ปี	1.6	113
15-19 ปี	27.3	1930
20-24 ปี	31.1	2200
25-29 ปี	17.7	1252
30-34 ปี	10.2	719
35-39 ปี	5.7	403
40-44 ปี	3.3	230
45-49 ปี	1.4	101
50-54 ปี	0.8	56
55-59 ปี	0.3	22
60-64 ปี	0.2	16
65-69 ปี	0.1	7
70-74 ปี	0.1	4
75 ปีขึ้นไป	0.2	11
อายุเฉลี่ย (ปี)	24.5	7064
ชาย	25.2	4582
หญิง	23.4	2482
สถานภาพสมรส		
โสด	71.2	4182
แต่งงาน	28.8	1691
ม่าย	0.1	3

ตารางที่ 11 (ต่อ)

คุณลักษณะ	ร้อยละ	จำนวน
ที่พักอาศัยในจังหวัดตาก		
แม่สอด	70.8	4998
ด่านแม่ละเมา	0.2	11
ท่าสายลวด	11.0	777
พระธาตุผาแดง	1.2	82
พะวอ	1.3	91
มหาวัน	2.0	138
แม่กาษา	5.9	415
แม่กุ, แม่กุน้อย	1.5	103
แม่ตาว	1.3	90
แม่ปะ	4.9	348
ที่อื่นๆนอกเขตอำเภอแม่สอด	0.1	10
รวม	100.0	7064
ถิ่นต้นทางในประเทศพม่า		
1 รัฐกะฉิ่น	0.0	2
2 รัฐกะยา	-	-
3 รัฐฉาน	0.3	18
4 รัฐกะเหรี่ยง	80.2	5662
5 รัฐอาระกัน	0.0	1
6 รัฐฉิ่น	-	-
7 รัฐมอญ	10.7	755
8 ภาคย่างกุ้ง	4.1	291
9 ภาคมณฑลพะโล่	0.2	15
10 ภาคพะโค	0.2	16
11 ภาคมากวี	0.0	1
12 ภาคชาเกียง	-	-
13 ภาคอิรวดี	-	-
14 ภาคทวาย	-	-
15 มาจากประเทศไทย	0.7	46
16 มาจากประเทศอื่นๆ	0.0	1
17 มาจากเมืองอื่นๆ ในประเทศพม่า	3.5	248
รวม	100.0	7064

หมายเหตุ: พื้นที่อื่นๆ ที่อยู่นอกเขตอำเภอแม่สอด ได้แก่ แม่ระมาด แม่ต๋าน แม่ตะวอ ชองแคบวาเลย์ และสองแคว

ที่มา: หอการค้าอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

- **หอกการค้าจังหวัดภูเก็ต** แม้ว่าภูเก็ตจะไม่ได้เป็นจังหวัดแรกๆที่ได้รับการผ่อนผัน แต่ด้วยความกระตือรือร้นและความต้องการของผู้ประกอบการในจังหวัดภูเก็ต ที่ต้องการให้รัฐผ่อนผันการจ้างแรงงานต่างชาติเช่นเดียวกับจังหวัดอื่นๆ ทำให้หอกการค้าภูเก็ตให้ความสนใจกับการประเมินตัวเลขแรงงานต่างชาติและความต้องการแรงงานอย่างเป็นระบบ กล่าวคือได้มอบหมายให้ดร.ศุภลักษณ์ กาญจนเมธิกุล ซึ่งเป็นนักวิชาการและร่วมอยู่ในคณะกรรมการหอกการค้าคิดค้นรูปแบบและวิธีการประเมิน ซึ่งได้ใช้หลายวิธีประกอบกัน เริ่มต้นจากการสำรวจว่ามีสถานประกอบการประเภทใดที่มีการจ้างแรงงานต่างชาติ แต่ละประเภทคาดว่าจะมีการจ้างแรงงานต่างชาติกี่คน หลังจากนั้นจึงมาคำนวณต่อว่าใน 3 ปี ข้างหน้าแนวโน้มการจ้างงานจะเป็นอย่างไร อย่างเช่น การก่อสร้าง ก็ดูว่ามีโครงการอะไรบ้างที่จะเปิดใหม่หรือขยาย และน่าจะมีความต้องการต่างชาติอยู่กี่คน นอกจากนี้การประเมินยังไม่ได้ประเมินเฉพาะกิจการประมงทะเล ก่อสร้างและสวนยางพาราเท่านั้น แต่ยังกระจายออกไปตามแนวโน้มการจ้างงานที่เป็นจริงด้วย ยกตัวอย่างเช่น โครงการสนามกอล์ฟ ก็ประเมินว่าควรมีคนดูแลต้นไม้กี่คน คนตัดหญ้ากี่คน เป็นต้น ดังนั้นตัวเลขที่ประเมินได้เป็นขั้นต่ำคือ 23,500 คน ในขณะที่จัดหางานจังหวัดประเมินไว้แค่ 15,000 คน ในการสัมภาษณ์คณะกรรมการหอกการค้าภูเก็ต ทางผู้ประเมินคือดร.ศุภลักษณ์กล่าวว่าตัวเลขที่ประเมินไว้อาจมีความคลาดเคลื่อนได้ 20% แต่ประเด็นที่น่าสนใจที่หยิบยกมาพูดถึงตรงนี้ไม่ได้อยู่ที่ตัวเลข แต่ต้องการชี้ให้เห็นศักยภาพในการประเมินของภาคเอกชน ที่มีแนวโน้มในการพัฒนารูปแบบและวิธีการได้หลากหลายและดีกว่าภาครัฐ

(2) ข้อจำกัดในการประเมินจำนวนแรงงานต่างชาติที่ผ่านมา

1. **ข้อจำกัดจากกลไกของรัฐเอง** เนื่องมาจากช่วงเวลาที่ส่วนกลางกำหนดให้ประเมินจำนวนแรงงานต่างชาติในแต่ละจังหวัดนั้นเป็นช่วงระยะเวลาที่กระชั้นชิดมาก หน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับจังหวัดมีเวลาเพียง 10 กว่าวันเท่านั้นสำหรับการประเมินตัวเลขทั้งหมด (หนังสือคำสั่งลงวันที่ 16 มกราคม 2539 จัดหางานจังหวัดได้รับหนังสือประมาณวันที่ 24 มกราคม 2539 โดยจะต้องส่งรายงานการสำรวจภายในวันที่ 31 มกราคม 2539) ทั้งยังต้องผ่านขั้นตอนของการประสานงานกับทางหอกการค้าจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด และสมาคมธุรกิจต่างๆอีกด้วย จึงเป็นเรื่องยากที่จะคาดประมาณได้อย่างถูกต้องแม่นยำและเป็นระบบ เจ้าหน้าที่จัดหางานในจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกเล่าให้ผู้วิจัยฟังว่า

ตอนนั้นทางส่วนกลางเค้าเร่งรัดมากกว่าต้องรายงานให้เสร็จสิ้นภายในสิ้นเดือนมกราคม เรายังก็มีเวลาน้อย ก็รีบทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังสถานประกอบการต่างๆ ปรากฏว่ามีที่ส่งกลับเข้ามาน้อยมาก ก็ไม่รู้จะทำยังไง ครั้งจะส่งตัวเลขที่ได้มาไปก่อน เรายังรู้สึกว่ามันน้อยเกินไปเพราะในความเป็นจริงเราว่ามันน่าจะมากกว่านั้น ขึ้นส่งไปส่วนกลางก็ต้องสงสัยและถามกลับมาอีกแน่นอน เรายังเลยมานั่งดูว่าตัวเลขมันควรจะเป็นเท่าไร คือ จะต้องไม่มากกว่าจำนวนความต้องการแรงงาน ขณะเดียวกันก็ต้องไม่น้อยเกินไป ก็ยอมรับว่าเราใช้กำหนดตัวเลขคร่าวๆลงไปก่อนไว้ เมื่อมีข้อมูลมากกว่านี้แล้วค่อยมาปรับอีกที

จากการสอบถามเจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัดจำนวน 15 จังหวัดสรุปได้ว่า ผลจากการเร่งรัดทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละจังหวัดต้องมองหาวิธีการได้มาของข้อมูลที่รวดเร็วและเป็นไปได้มากที่สุด ซึ่งขึ้นอยู่กับศักยภาพของบุคลากรและความร่วมมือของภาคเอกชนด้วย ทำให้วิธีการประเมินของแต่ละจังหวัดมีรายละเอียดที่แตกต่างกันไป บางจังหวัดก็มีการทำแบบสอบถามส่งไปยังสถานประกอบการต่างๆ ในขณะที่บางจังหวัดแทบจะไม่ได้มีเวลาดำเนินการสำรวจอย่างเป็นระบบเลย ทำได้เพียงแค่อิงโทรศัพท์สอบถามกับกลุ่มผู้ประกอบการที่เป็นกรรมการหอการค้า หรือผู้ที่เข้าร่วมอยู่ในคณะกรรมการร่วมภาครัฐและเอกชน (กรอ.) ว่า มีจำนวนรวมแรงงานต่างชาติคร่าวๆเท่าใด ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะได้ตัวเลขในภาพรวมแต่ไม่สามารถจำแนกตามสัญชาติ หรือประเภทของกิจการได้อย่างชัดเจน ดังคำให้สัมภาษณ์ต่อไปนี้

เท่าที่สอบถามพรรคพวกดู ส่วนใหญ่ก็ไม่ได้ทำการสำรวจอะไรมากเพราะไม่มีเวลา อีกอย่างถึงส่งแบบสอบถามไปเค้าก็ไม่ตอบหรอก ที่พอทำได้ก็คือ ใช้วิธีเรียกประชุมหรือกำหนดให้เป็นวาระหนึ่งของการประชุมกรอ.ที่จัดขึ้นเป็นประชุมทุกเดือน โดยเป็นการปรึกษาหารือและประเมินตัวเลขร่วมกันเพราะที่ประชุมโดยส่วนใหญ่ก็จะมีตัวแทนจากภาคเอกชนผู้ประกอบการต่างๆ เข้าร่วมอยู่เป็นปกติอยู่แล้ว พอได้ตัวเลขคร่าวๆมา เราก็รวบรวมเสนอไป ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะเป็นความต้องการแรงงานมากกว่าจำนวนแรงงานที่มีอยู่จริง คือรวมแรงงานไทยด้วย

(เจ้าหน้าที่จัดหางานในจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)

ต้องยอมรับว่าในความเป็นจริงมันทำได้ยาก เพราะแรงงานพวกนี้มันเข้ามาอยู่ก่อนแล้ว ผู้ประกอบการเค้าก็กลัวว่าเราจะไปล่วงรู้ว่าเขาทำผิดกฎหมาย ทั้งๆที่เราชี้แจงไปว่าเราไม่ได้มุ่งหวังที่จะไปดำเนินคดีกับเจ้าของกิจการ เราเพียงต้องการรู้จำนวนเท่านั้น แต่ก็อีกนั่นแหละบางคนเค้าก็มากระซิบบอกว่าไม่อยากเป็นเป้าให้เจ้าหน้าที่บางกลุ่มบางคนมาเรียกเก็บเงินเป็นค่าคุ้มครองอะไรทำนองนี้

(เจ้าหน้าที่จัดหางานในจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคเหนือ)

อย่างไรก็ดี แม้ว่าจัดหางานจังหวัดบางแห่งจะมีข้อมูลจำนวนแรงงานต่างชาติอยู่ในมืออยู่แล้วระดับหนึ่งก็ตาม ทว่าเจ้าหน้าที่จำนวนไม่น้อยที่ไม่กล้ารายงานตัวเลขที่แท้จริงเนื่องจากเกรงว่าตนเองในฐานะเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องจะมีความผิดฐานละเลยการปฏิบัติหน้าที่ อันเนื่องมาจากการจ้างแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายแต่ไม่ได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด

ถ้าถามว่ามีจำนวนจริงๆเท่าไร ผมตอบอย่างแน่ชัดไม่ได้ เพราะถ้าผมบอกว่ามีอยู่ 1,000 คน ตัวเลขไม่แม่นะครับก็จะกลายเป็นว่าเมื่อมี 1,000 คน แล้วผมไม่ได้ดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใด ผมยังถามกลับไปว่าส่วนกลางจะให้พูดได้ยังไง ผมก็ทำได้แค่กำชับไปทางตำรวจว่าถ้ามีตัวเลขการจับกุมให้ส่งมาให้ผม ก็อาศัยข้อมูลจากตำรวจส่วนหนึ่งแล้วก็ประเมินโดยสามัญสำนึกอีกส่วนหนึ่ง จากการที่เรามีโอกาสเข้าไปคลุกคลีอยู่กับนายจ้าง ลูกจ้างบ้าง ก็พอรู้ว่าอะไรเป็นอะไร ก็

ประเมินส่งไป พอตอนหลังก็บอกมาอีกว่าให้สำรวจจากผู้ประกอบการต่างๆ เราก็จัดประชุมครั้ง
หนึ่งแล้วสรุปตัวเลขออกมา ซึ่งเป็นความต้องการแรงงานมากกว่าแรงงานต่างชาติที่มีอยู่จริง
(เจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออก)

ผมเองก็ลำบากใจเหมือนกันนะฮะ เพราะถามว่ามีต่างชาติอยู่เท่าไร ในขณะที่ยกหน้านั้นก็
บอกว่าให้ดำเนินการจับกุมอย่างเฉียบขาด ก็จะกลายเป็นว่าเมื่อจับกุมอย่างเฉียบขาดแล้วทำไม
ถึงยังมีแรงงานต่างชาติอยู่อีก ก็เท่ากับว่าที่ผ่านมาผมไม่ได้ทำงาน ไม่ได้ทำอะไรเลย ใช่มั้ยฮะ
(เจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัดแห่งหนึ่งทางภาคตะวันออก)

นอกจากขั้นตอนหรือกระบวนการรายงานที่เป็นปัญหาแล้ว วิธีการประเมินก็ยังขาดความชัดเจนและนำ
มาซึ่งความสับสนได้ง่าย โดยเฉพาะคำว่า ‘แรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย’ ซึ่งครอบคลุมกว้างขวางมาก ซึ่งในคำชี้
แจงหรือแนวทางการสำรวจของกระทรวงแรงงานมิได้กำหนดรายงานละเอียดหรือให้นิยามไว้ เป็นเหตุให้เกิด
ความเข้าใจที่ไม่ตรงกันหรือมีการตีความที่ผิดเพี้ยนหรือเข้าข้างตัวเองในขั้นการปฏิบัติได้ง่าย ยกตัวอย่างกรณีของ
จังหวัดกาญจนบุรี ซึ่งมีทั้งผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่าผู้หลบหนีจากพม่าหลัง 9 มีนาคม 2539 ชาวเนปาลอพยพ
บุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งเป็นชาวมอญและกะเหรี่ยงเป็นส่วนมาก และแรงงานพม่าที่หลบหนีเข้ามาทำงานในระยะหลัง
ทว่าจำนวนแรงงานต่างชาติที่ทางจังหวัดกาญจนบุรีสำรวจมายังส่วนกลางนั้น เป็นเพียงแรงงานต่างชาติในกลุ่มที่
เคยมีการจัดทำทะเบียนประวัติไว้และมาขอทำงานเท่านั้น ไม่รวมถึงแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำงานในช่วง
หลังและผู้พลัดถิ่นผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า ชาวเนปาลอพยพ บุคคลบนพื้นที่สูงที่ไม่มีบัตรหรือไม่ได้จัดทำ
ประวัติไว้ซึ่งมีอยู่สูงถึง 27,760 คน จากจำนวน 60,000 คนเศษ จึงทำให้ตัวเลขที่รายงานต่ำกว่าความเป็นจริงมาก
แต่เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการในระดับพื้นที่ก็มีเหตุผลที่น่ารับฟังว่า

แรงงานต่างชาติที่เคยจัดทำทะเบียนประวัติไว้ อย่างน้อยเราก็รู้ว่าเค้าเป็นใครอยู่ที่ไหน ซึ่งเรา
สามารถให้ทางอำเภอสำรวจจำนวนที่เข้ามาทำงานได้ แต่พวกที่หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายและ
หลบซ่อนทำงานอยู่ตามสถานประกอบการต่างๆนั้น เราก็ไม่รู้จะสำรวจอย่างไรเหมือนกัน เราก็ทำ
เท่าที่เราทำได้

กรณีแม่ฮ่องสอน ซึ่งในการประเมินครั้งแรกจัดหางานจังหวัดคิดว่าทางส่วนกลางต้องการแรงงานต่าง
ชาติที่มีอยู่ทั้งหมด ทั้งที่อยู่นอกระบบหรือไม่ได้มีการจัดทำทะเบียนประวัติไว้และชาวต่างชาติที่ถือบัตรสีต่างๆ จึง
ได้ประเมินไว้ที่ตัวเลข 48,000 คน แต่พอมาตอนหลังก็มีการเปลี่ยนแปลงตัวเลขจาก 48,000 เป็น 22,000 คือ นับ
เฉพาะพวกที่ถือบัตรสีต่างๆเท่านั้น ตัวอย่างที่ยกมาข้างต้นนี้จึงเป็นภาพสะท้อนความสับสน ความไม่เข้าใจ และ
ความวุ่นวายในขั้นของการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี จึงไม่น่าแปลกใจว่า เหตุใดข้อมูลตัวเลขที่ออกมาทั้ง 2 ครั้ง จึง
แตกต่างกันมากในบางจังหวัด

2. ข้อจำกัดอันเนื่องมาจากสถานประกอบการและประเภทของการจ้างงาน นอกจากสถานประกอบการโดยส่วนใหญ่จะกลัวความผิด อันเนื่องมาจากการจ้างและให้ที่พักพิงแก่แรงงานต่างชาติที่เข้าเมืองผิดกฎหมายแล้ว สถานประกอบการที่ให้ความร่วมมือในการสำรวจข้อมูลแรงงานต่างชาติโดยส่วนใหญ่ ยังเป็นเพียงผู้ประกอบการที่เป็นสมาชิกสมาคมธุรกิจหรือหอการค้าเท่านั้น ไม่นับรวมสถานประกอบการที่ไม่ได้จดทะเบียนถูกต้องหรือเลื่องกฎหมายอีกจำนวนหนึ่ง รวมทั้งนายจ้างตามบ้านที่รับเอาแรงงานต่างชาติมาช่วยเหลืองานในบ้าน ซึ่งไม่ใช่สถานประกอบการโดยตรง ที่น่าเห็นใจคือประเภทของกิจการบางอย่างมีธรรมชาติที่ต้องเคลื่อนย้ายตามแหล่งงาน เช่น พวกที่ทำงานด้านขนส่ง งานก่อสร้าง หรือรับจ้างทำการเกษตร ซึ่งมีลักษณะหมุนเวียนไปตามแหล่งงานต่างๆ อยู่ไม่เป็นที่ จึงยากแก่การเข้าถึงข้อมูล

3. ข้อจำกัดอันเนื่องมาจากการทำงานโดยไม่มีใบอนุญาต ซึ่งทำให้แรงงานต่างชาติเหล่านี้มีความผิดตามกฎหมาย ทั้งกฎหมายเข้าเมืองและกฎหมายว่าด้วยการทำงาน จึงต้องอยู่อย่างหลบๆ ซ่อนๆ นอกจากนี้จำนวนแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงาน มีการเข้าออกอยู่เกือบตลอดและยังมีการนำพาเข้ามาอย่างเป็นขบวนการด้วย ทำให้จำนวนแรงงานต่างชาติเปลี่ยนแปลงได้ตลอดเวลา การสำรวจจำนวนที่แท้จริงจึงทำได้ยาก

ถ้าเปรียบเทียบการประเมินของภาครัฐกับภาคเอกชนแล้วกล่าวได้ว่า การประเมินโดยภาครัฐนั้น มีข้อจำกัดค่อนข้างมาก เนื่องจากไม่สามารถประเมินได้โดยตรงต้องอาศัยความร่วมมือจากสถานประกอบการเป็นหลัก ขณะเดียวกันสถานประกอบการเองก็มีความวิตกกังวลและหวาดระแวงว่า ทางภาครัฐจะขอข้อมูลไปทำอะไร เพราะเกรงว่าจะเป็นการเปิดเผยว่ามีแรงงานต่างชาติทำงานอยู่ในกิจการของตน ก็เท่ากับประกาศด้วยอ้อมรับว่าเป็นผู้กระทำความผิดในการให้ที่พักพิงแก่แรงงานต่างชาติไปด้วย ทำให้ความร่วมมือจากสถานประกอบการมีไม่มากนัก ซึ่งจะว่าไปแล้วหากการประเมินจำนวนแรงงานต่างชาติสามารถทำได้โดยภาคเอกชนได้โดยตรง น่าจะมีความถูกต้องแม่นยำมากกว่า ดังจะเห็นได้จากแนวทางและผลการสำรวจของภาคเอกชนบางจังหวัดที่ริเริ่มดำเนินการด้วยตนเอง อาทิ หอการค้าตาก หอการค้าภูเก็ต ซึ่งกล่าวแล้วข้างต้น ดังนั้นการประเมินจำนวนแรงงานต่างชาติในครั้งต่อไป หากได้รับความร่วมมือจากภาคเอกชนในแต่ละจังหวัดอย่างเต็มที่ คือให้เอกชนมีบทบาทหลักในการประเมิน ย่อมจะทำให้ได้ข้อมูลที่ใกล้เคียงความจริงและมีความน่าเชื่อถือมากกว่า เพราะผู้ประกอบการย่อมมีเครือข่ายความสัมพันธ์ทางธุรกิจที่กว้างขวางและเชื่อมโยงกันอยู่แล้ว จึงสามารถพูดจาทำความเข้าใจกันได้ง่าย และทั้งหมดนี้ก็เป็นประโยชน์ทั้งต่อสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง

4. 5 การสำรวจและการคาดประมาณของคณะนักวิจัยมติดล

สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมติดล ได้ทำการสำรวจจำนวนแรงงานต่างชาติที่เข้ามาทำงานใหม่ในเดือนพฤศจิกายน 2539 ภายหลังจากที่กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ได้ทำการประเมินไปแล้ว 2 ครั้งในเดือนธันวาคม 2538 และกุมภาพันธ์ 2539 การสำรวจครั้งนี้ใช้เครื่องมือที่เรียกว่าแบบสำรวจจำนวนแรงงานต่างชาติซึ่งออกแบบให้ง่ายและกระชับรัดกุมมีความยาว 2 หน้า และใช้การส่งทางไปรษณีย์ โดยได้รับความร่วมมือจากจัดหางานจังหวัดและหอการค้าจังหวัดทั่วประเทศ เนื้อหาในการสำรวจครั้งนี้ประกอบด้วย 2

ส่วนคือ ส่วนที่เป็นการสำรวจจำนวนแรงงานต่างชาติ จำแนกตามสัญชาติและประเภทของการจ้างงาน กับ ส่วนที่เป็นการสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายและมาตรการผ่อนผันของรัฐ (รายละเอียดแบบสำรวจโปรดดูในภาคผนวก) ในการสำรวจจำนวนแรงงานต่างชาติให้ใช้ตัวเลขจากการประเมินล่าสุดของจังหวัด หากมิได้มีการสำรวจเพิ่มเติมก็ให้ใช้ตัวเลขที่ได้จากการสำรวจของกรมการจัดหางานเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ที่ผ่านมา โดยใช้ข้อมูลจาก 3 แหล่งต่อไปนี้ประกอบกันเพื่อคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติที่ใกล้เคียงข้อเท็จจริงมากที่สุด

(1) แหล่งข้อมูลที่ใช้

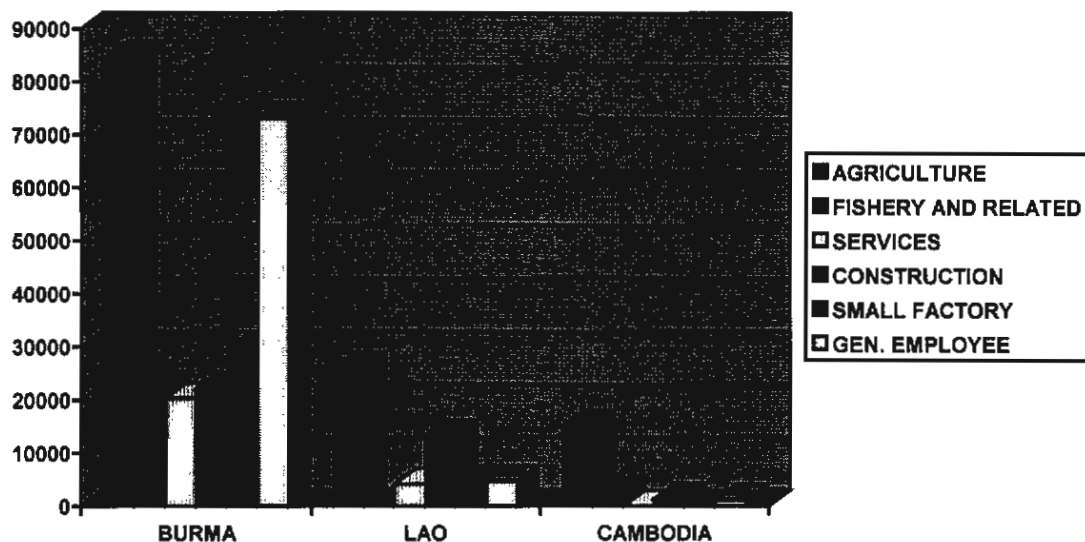
1. ข้อมูลจากแบบสำรวจจำนวนแรงงานต่างชาติระหว่างเดือนมกราคม-พฤศจิกายน 2539 ที่เก็บรวบรวมได้จากจังหวัดต่างๆ
2. ข้อมูลเอกสารจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนได้แก่ จัดหางานจังหวัด ศูนย์ควบคุมแรงงานต่างชาติ กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สภาความมั่นคงแห่งชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย กองกำกับการตำรวจภูธร อัยการจังหวัด อุตสาหกรรมจังหวัด หอการค้าจังหวัดและองค์กรเอกชนอื่นๆ
3. ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ระดับลึกกับบุคลากรในพื้นที่จากการออกเยี่ยมพื้นที่จังหวัดชายแดน และจังหวัดที่มีรายงานว่ามีจำนวนแรงงานต่างชาติอยู่เป็นจำนวนมากรวม 15 จังหวัด โดยทำการสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้ว่าราชการจังหวัด เจ้าหน้าที่จัดหางานจังหวัด เจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง อัยการจังหวัด ตำรวจกรมการทหารม้า และผู้ประกอบการในจังหวัดที่ลงพื้นที่

(2) ผลจากการสำรวจเบื้องต้น

1. จากการสำรวจของมทิดลโดยอาศัยแบบสำรวจเป็นเกณฑ์พบว่ากว่า 60% ของจังหวัดมีการสำรวจเพิ่มเติมจากที่ได้เคยรายงานกรมการจัดหางานไปแล้ว โดยเฉพาะจังหวัดชายแดนปริมนทลและบางจังหวัดในภาคใต้ ส่วนใหญ่จะสำรวจเพิ่มเติมในช่วงเดือนกรกฎาคมหรือตุลาคม ซึ่งเป็นช่วงขึ้นปีงบประมาณใหม่
2. ผลการสำรวจเบื้องต้นพบว่ามีจำนวนแรงงานต่างชาติทั้งสิ้น 786,300 คน สามารถระบุสัญชาติได้เพียง 328,357 คน เป็นชาวพม่ามากที่สุดคือ 250,708 คน (คิดเป็น 76% ของจำนวนแรงงานต่างชาติที่ได้มีการสำรวจและมีข้อมูลในรายละเอียด) รองลงมาคือชาวลาว มีจำนวน 56,205 คน (17%) ชาวเขมร 20,177 คน (6%) ชาวเอเชียใต้ 1,215 คน (0.4%) และอื่นๆ อีก 52 คน (.03 %) ได้แก่ จีน ไทยลื้อ เป็นต้น ไม่สามารถระบุสัญชาติได้ถึง 457,943 คน (อยู่ในกรุงเทพฯ 275,340 คน สมุทรสาคร 50,000 คน สมุทรปราการ 30,000 คน พังงา 26,290 คน ฯลฯ) ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักจะอยู่ในจังหวัดที่เป็นเมืองใหญ่และไม่ใช้จังหวัดชายแดน

3. ประเภทของอาชีพที่มีการจ้างแรงงานต่างชาติมากที่สุดคือเกษตรกรรม รองลงมาคือ งานรับจ้างทั่วไป ก่อสร้าง งานบริการ ชาวเอเชียใต้ที่ลักลอบเข้ามาทำงานส่วนใหญ่มากกว่า 60% มีอาชีพขายของเร่หรือค้าขายปลีก

แผนภูมิที่ 3 : เปรียบเทียบแรงงานต่างชาติสัญชาติพม่า ลาวและกัมพูชา จำแนกตามประเภทของกิจการ

ที่มา: กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ ชุดโครงการวิจัยเรื่องทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย, สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล 2540.

(3) ผลการวิเคราะห์ตัวเลขโดยเปรียบเทียบกับข้อมูลแหล่งอื่น

เมื่อเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขจากการสำรวจของกระทรวงแรงงานเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2539 กับตัวเลขจากการสำรวจล่าสุดของมหิดลเมื่อพฤศจิกายน 2539 กับข้อมูลที่ได้จากการลงพื้นที่จริง พบข้อสังเกตเกี่ยวกับตัวเลขที่น่าสนใจคือ

- บางจังหวัดมีตัวเลขสูงกว่าความเป็นจริงมาก ดังตารางข้างล่างนี้

จังหวัด	ความต้องการแรงงาน	สำรวจโดยกระทรวงแรงงาน	สำรวจโดยทีมวิจัยมหิดล	จำนวนที่มาจดทะเบียน
กรุงเทพมหานคร	30,000	275,340	275,340	56,001
จันทบุรี	26,100	26,000	1,974	3,722

จากการสำรวจ กรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดที่มีจำนวนแรงงานต่างชาติสูงที่สุดกล่าวได้ว่าเกือบ 35% ของแรงงานต่างชาติทั้งหมดอาศัยและทำงานอยู่ในกรุงเทพซึ่งเป็นตัวเลขที่สูงมาก แม้แต่จังหวัดที่อยู่ติดชายแดน เช่น ตาก กาญจนบุรี ก็ยังมีจำนวนไม่ถึงครึ่ง จึงทำให้มีการตั้งข้อสังเกตว่าจำนวนดังกล่าวสูงเกินความเป็นจริง

หรือไม่ และคนงานต่างชาตินี้สามารถแออัดอยู่ตรงส่วนใดของกรุงเทพ จากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการประเมินพบว่าตัวเลขที่น่าเสนอนั้นไม่ได้มีการสำรวจอย่างเป็นระบบ เนื่องจากสถานประกอบการในกรุงเทพฯ มีความหลากหลายและมีความสลับซับซ้อนมาก อีกทั้งผู้ประกอบการต่างๆ ก็ไม่ได้ให้ความสำคัญมากนักจึงใช้การคาดคะเนคร่าวๆ หลังจากที่กระทรวงแรงงานเปิดให้มีการขอประกันตัวและออกใบอนุญาตทำงานแก่แรงงานต่างชาติดูแลแล้ว ในเขตกรุงเทพฯ มีผู้มาขออนุญาตทำงานเพียง 56,001 คนเท่านั้น ซึ่งนับว่าน้อยมากและทำให้มีการคาดประมาณตัวเลขว่าแรงงานต่างชาตินี้ในกรุงเทพฯ น่าจะอยู่ระหว่าง 100,000-150,000 คน

ในกรณีจังหวัดจันทบุรีนั้นจากการที่ได้ออกไปสำรวจในพื้นที่จริง ทำให้ทราบว่าเมื่อก่อนจังหวัดจันทบุรีเคยมีแรงงานต่างชาติเป็นจำนวนมาก แต่ภายหลังการกวาดจับในช่วง 3-4 ปีที่ผ่านมา ประกอบกับภาวะเศรษฐกิจที่เริ่มซบเซาในช่วงหลังๆ ทำให้จำนวนแรงงานต่างชาตินี้ในจันทบุรีลดลงไปมาก ผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่ายในจังหวัดจันทบุรีบอกตรงกันว่าไม่มีถึงหมื่นคนหรืออย่างมากที่สุดก็ราวหนึ่งหมื่นคนเท่านั้น แต่เหตุที่ทางจังหวัดรายงานว่ามีจำนวนแรงงานต่างชาติถึง 26,000 คนนั้นก็เพราะว่า ทางจังหวัดและหอการค้าจังหวัดมีความเห็นสอดคล้องกันในเรื่องการจ้างแรงงานต่างชาติและเห็นด้วยอย่างยิ่งกับมาตรการผ่อนผัน จึงมุ่งหวังที่จะผลักดันให้จังหวัดจันทบุรีอยู่ในข่ายที่ได้รับการผ่อนผันด้วย ซึ่งหมายความว่าต้องมีจำนวนแรงงานเกินหมื่นขึ้นไป จึงนำเสนอตัวเลขให้สูงไว้ก่อน โดยใช้ตัวเลขความต้องการแรงงานเป็นเกณฑ์

- บางจังหวัดมีตัวเลขที่ต่ำกว่าความเป็นจริงมาก ดังเช่น

จังหวัด	ความต้องการ แรงงาน	สำรวจโดย กระทรวงแรงงาน	สำรวจโดย ทีมวิจัยมทิดล	จำนวนที่มา จดทะเบียน
สระแก้ว	4,350	-	16,007	-
ชลบุรี	10,374	475	475	11,511

กรณีข้างต้นแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับกรณีของจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา แต่สระแก้วกลับรายงานว่ามีแรงงานต่างชาติดูแลอยู่ในจังหวัดเลยแม้แต่คนเดียว จนกลายเป็นเรื่องที่ทำให้หลายฝ่ายตั้งข้อสงสัยว่าเป็นไปได้หรือที่จะไม่มีแรงงานต่างชาติดูแลอยู่เลย เมื่อมีโอกาสลงไปตรวจเยี่ยมพื้นที่จึงได้ทราบมูลเหตุทั้งหมดว่า

ผู้ใหญ่นานไม่ยอมรับเรื่องแรงงานต่างชาติ ท่านบอกว่าจังหวัดสระแก้วยังไม่มีความต้องการมีแรงงานต่างชาติ แรงงานไทยที่ว่างงานก็ยังมีอยู่ ก็เลยชัดเจนว่าท่านไม่เอาเรื่องนี้ ทำให้สระแก้วซึ่งอยู่ติดชายแดนแท้ๆ ไม่ได้รับการผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติตามมติครม. เมื่อเดือนมิถุนายนนี้

(กรรมการหอการค้าจังหวัดสระแก้ว)

ที่น่าสนใจก็คือ เมื่อกรมฯ มีมติออกมาแล้วตัวเลขที่รายงานในรอบหลังกลับพุ่งขึ้นมาเป็นจำนวน 16,007 คนเลยทีเดียว จากเดิมซึ่งแจ้งว่าไม่มีเลย ทั้งนี้มาทราบภายหลังว่า เป็นความพยายามจากหอการค้าจังหวัดซึ่งมีความประสงค์จะจ้างแรงงานต่างชาติ จึงได้ทำการสำรวจใหม่เพื่อแนบท้ายคำร้องขอหรือหนังสือชี้แจงไปยังส่วนกลาง ซึ่งจะต้องมีจำนวนมากกว่าหนึ่งหมื่นคนขึ้นไปจึงจะได้รับการพิจารณาผ่อนผัน และตัวเลขที่รายงานไปใหม่ก็เป็นจำนวนความต้องการแรงงานไม่ใช่จำนวนแรงงานที่มีอยู่จริง

ทั้งสองกรณีจึงเป็นตัวอย่างที่ค่อนข้างชัดเจนว่า ผลการสำรวจที่ออกมาค้นหาได้ขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงเพียงอย่างเดียวไม่ แต่ยังขึ้นอยู่กับเงื่อนไขอื่นๆ ภายในจังหวัดด้วย และเงื่อนไขที่สำคัญที่สุดก็คือความคิดเห็นของผู้บริหารสูงสุดในจังหวัดนั้นๆ ถ้าผู้ใหญ่เห็นชอบด้วยทุกอย่างก็ไม่มีปัญหา แต่ถ้าผู้ใหญ่ไม่เห็นชอบด้วยก็เป็นเรื่องยากที่จะผลักดันให้เป็นผลสำเร็จ ในกรณีเช่นนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าผลการสำรวจที่ออกมาจึงเป็นเพียงเครื่องมือในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มบุคคลในแต่ละจังหวัด มากกว่าจะคำนึงถึงผลในการควบคุมหรือจัดระเบียบตามที่รัฐบาลมุ่งหมาย

(4) การคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติ

จากการวิเคราะห์ความเป็นมาของตัวเลขข้างต้นชี้ชัดว่า การคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติโดยอาศัยแบบสำรวจเพียงอย่างเดียวนั้นยังมีช่องว่างอยู่มาก ซึ่งอาจทำให้การคาดประมาณคลาดเคลื่อนไปจากข้อเท็จจริง แม้ว่าโดยธรรมชาติของการคาดประมาณจะเป็นเพียงการประมาณการตัวเลขคร่าวๆก็ตาม แต่ถ้าการคาดประมาณดังกล่าวสามารถใช้แหล่งข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและมาจากหลายๆ แหล่งด้วยกัน ก็ย่อมทำให้ผลของการคาดประมาณมีความใกล้เคียงข้อเท็จจริงมากที่สุด ซึ่งในการศึกษานี้คณะนักวิจัยได้พยายามใช้ข้อมูลจากหลายๆ แหล่งเพื่อนำมาปรับปรุงตัวเลขให้ใกล้เคียง

การปรับปรุงตัวเลข

ขั้นต้น ใช้การเปรียบเทียบตัวเลขจากข้อมูล 2 แหล่ง คือ ตัวเลขจากการสำรวจของกระทรวงแรงงาน เมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2539 และตัวเลขจากการสำรวจของมทิดล หากเปรียบเทียบแล้วเป็นตัวเลขเดียวกันก็ให้ยืมตัวเลขเดิม หากตัวเลขมีการเปลี่ยนแปลงให้ยืมตัวเลขที่เป็นการสำรวจล่าสุด

ขั้นที่สอง กรณีที่ตัวเลขมีการเปลี่ยนแปลงมากกว่าหรือน้อยกว่า 20% ขึ้นไป ให้พิจารณาเปรียบเทียบตัวเลขจากการสำรวจของหอการค้า (ถ้ามี) และใช้การอ้างอิงเอกสารของจังหวัดเป็นหลัก หากไม่พบในเอกสารให้ประเมินจากข้อมูลบุคคลอย่างน้อย 2 แหล่ง อาทิเช่น จัดหางานจังหวัด หอการค้า ด้านตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจ ภูธร เป็นต้น

ขั้นที่สาม กรณีที่ตัวเลขคลุมเครือหรือมีข้อสงสัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือ ให้แยกพิจารณาเป็นการเฉพาะ มีการสอบถามทางโทรศัพท์และติดตามขอรายละเอียดหรือคำยืนยันจากหน่วยงานที่รับผิดชอบในการประเมินเพื่อประกอบการพิจารณา ในกรณีที่จังหวัดประเมินตัวเลขล่าสุดต่ำกว่าจำนวนผู้มาจดทะเบียน ให้ใช้ตัว

เลขผู้มาจดทะเบียนแทน โดยจะเลือกตัวเลขระหว่างข้อมูล ณ วันที่ 25 ธันวาคม 2539 กับข้อมูลจำนวนแรงงานต่างชาตินี้มาจดทะเบียนรายงานตัว ณ วันที่ 7 มีนาคม 2540 เป็นฐานในการคาดประมาณ

จากการประเมินตัวเลขในขั้นต้น พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนระหว่างจังหวัดที่อยู่ตามชายแดนและมีด่านหรือจุดผ่อนปรนที่สามารถข้ามไปมาได้กับจังหวัดอื่นๆที่เป็นแหล่งดูดซับแรงงานต่างชาติ โดยจังหวัดที่ติดชายแดนจะมีความซับซ้อนในการประเมินตัวเลขมากกว่า เฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดที่มีอาณาเขตติดต่อกับพม่า เนื่องจากคนที่มาจากประเทศพม่าได้ถูกจัดแบ่งเป็นกลุ่มต่างๆ ตามเงื่อนไขการเข้ามาและแนวคิดในการจำแนกกลุ่มคนพม่าของรัฐบาลไทย ทำให้เกิดกลุ่มชาวพม่าที่ถือบัตรสีประเภทต่างๆ (บางคนมีหลายบัตรพร้อมกัน) ดังกล่าวข้างต้นแล้ว นอกจากนี้ยังมีชาวเขาและชนกลุ่มน้อยอื่นๆที่เข้ามาเป็นแรงงานด้วย

ดังนั้น ถ้าหากใช้คำนิยามหรือคำจำกัดความตามความหมายของรายงานฉบับนี้ **คณะผู้วิจัยขอคาดประมาณว่า มีจำนวนแรงงานต่างชาติที่ลักลอบเข้าเมืองและมาทำงานในไทยเกือบ 900,000 คนเลยทีเดียว** เพื่อให้เห็นภาพชัดเจน คณะผู้วิจัยจะนำเสนอตัวอย่างการคาดประมาณตัวเลขเป็นรายจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดติดชายแดน สำหรับจังหวัดที่เป็นแหล่งดูดซับแรงงานต่างชาตินั้น วิธีการคาดประมาณตัวเลขค่อนข้างตรงไปตรงมาหรือมีความยุ่งยากน้อยกว่า แต่การคาดประมาณจำนวนที่ใกล้เคียงคงจะทำได้ยากกว่า เว้นเสียแต่จะพัฒนารูปแบบหรือวิธีการประเมินที่มีความเฉพาะเจาะจงมากขึ้น

รายนามจังหวัด	ความต้องการแรงงาน	สำรวจโดยกระทรวงแรงงานฯ กพ. 2539	สำรวจโดยทีมวิจัยมทิดล มค.-พย. 2539	จำนวนแรงงานที่คาดประมาณโดยทีมมทิดล	จำนวนที่มาจดทะเบียนข้อมูล ณ วันที่ 7 มีค. 40
แม่ฮ่องสอน	15,653	5,078	5,078	49,781	4,731
ตาก	87,596	67,864	67,864	96,776	12,120
กาญจนบุรี	28,963	8,500	4,475	90,533	14,076
ระนอง	79,626	27,898	27,898	49,047	25,525

จังหวัดแม่ฮ่องสอน

- ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า (บัตรสีชมพู) จำนวน 2,037 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่า หลัง 9 มีค. 19 (บัตรสีส้ม-มีที่อยู่ถาวร, บัตรสีม่วง-ทำงานกับนายจ้าง) จำนวน 23,000 คน
- บุคคลบนพื้นที่สูง (บัตรสีฟ้า) จำนวน 18,398 คน
- จีนคณะชาติ (บัตรสีขาว) จำนวน 302 คน
- จีนฮ่อ/จีนฮ่ออิสระ (บัตรสีเหลือง) จำนวน 1,250 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมืองและลักลอบทำงานในแม่ฮ่องสอน จำนวน 4,794 คน

รวม จำนวนแรงงานต่างชาติในแม่ฮ่องสอน 49,781 คน

จำนวน 49,781 คน นี้ ไม่รวมผู้หลบหนีการสู้รบซึ่งอาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวอีก 19,558 คนเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 253) ซึ่งข้อมูลจากองค์กรผู้ลี้ภัยเมื่อเดือนมกราคม 2540 เปิดเผยว่าน่าจะมีมากกว่านี้ โดยบางส่วนเข้ามาเป็นแรงงานแบบไปเช้าเย็นกลับ แต่มีเป็นส่วนน้อย ไม่เหมือนทางแถบจังหวัดกาญจนบุรีหรือตาก จึงไม่ได้นำมารวมด้วย

จังหวัดตาก

ข้อมูลจากการประชุมโครงการป้องกันและควบคุมโรคติดต่อระหว่างชายแดนไทย-พม่า เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2539 ณ โรงแรมเซ็นทรัล แมสโอดฮิลล์ (ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2539)

- ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า (บัตรสีชมพู)	จำนวน	1,737 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมือง (บัตรสีส้ม)	จำนวน	9,351 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมือง (บัตรสีม่วง)	จำนวน	10,940 คน
- บุคคลบนพื้นที่สูง (บัตรสีฟ้า)	จำนวน	3,400 คน
- กลุ่มที่อยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราว	จำนวน	56,875 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมืองที่มาทำงานและไม่มีบัตรใดๆ ¹⁶	จำนวน	14,476 คน

รวม จำนวนแรงงานต่างชาตินในจังหวัดตาก 96,776 คน (อย่างน้อยที่สุด)

ตัวเลขของจังหวัดตากต้องรวมผู้ลี้ภัยหรือหลบหนีภัยสงครามที่อาศัยอยู่ในพื้นที่พักพิงชั่วคราวด้วย เนื่องจากภาคเอกชนในจังหวัดตากได้ประสานกับทางจังหวัดในการขอผ่อนผันให้มีจ้างแรงงานต่างชาตินในสถานพักพิงชั่วคราวได้แบบไปเช้าเย็นกลับ ซึ่งทางจังหวัดก็อนุญาตให้ทำงานได้แต่กำหนดพื้นที่ควบคุมไว้

จังหวัดระนอง

จากข้อมูลของจังหวัดระนอง ปี 2537

- ผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า (บัตรสีชมพู)	จำนวน	2,362 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมือง (บัตรสีส้ม)	จำนวน	1,360 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมือง (บัตรสีม่วง)	จำนวน	15,677 คน
- ผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ไม่มีบัตร	จำนวน	29,648 คน

(รวมพวกไร้สัญชาติด้วย)

รวม จำนวนแรงงานต่างชาตินในจังหวัดระนอง 49,047 คน

¹⁶ จากจำนวนประมาณ 40,000 คน ที่เข้ามาใหม่ ซึ่งบางส่วนจะเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่น เฉพาะที่เข้ามาเป็นแรงงานในจังหวัดตากคาดว่าจะมีเพียงครึ่งหนึ่งเท่านั้น และบางส่วนจะข้ามผ่านแดนมาทำงานพอตกเย็นก็จะกลับออกไป ซึ่งทางเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะออกบัตรผ่านแดนชั่วคราวให้วันละ 400-500 คน

ถ้ากล่าวอย่างเคร่งครัดตามข้อกฎหมายซึ่งแสดงเจตจำนงว่า ไม่อนุญาตให้ผู้ลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมายทำงานในประเทศไทยได้เลย แต่โดยข้อเท็จจริงที่ว่า ในช่วงปี 2531-2539 มีผู้หลบหนีเข้าเมืองจำนวนมากได้เข้ามาอยู่ในประเทศไทยแล้ว และผู้ประกอบการในบางประเภทก็การก็ประสบปัญหาการขาดแคลนแรงงานอย่างหนัก จนมีความพยายามในการเรียกร้องให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง ทำให้รัฐบาลในขณะนั้นต้องหันมาใช้นโยบายที่ยืดหยุ่นโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ‘ผ่อนผัน’ ให้นุคคลที่มีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายสามารถทำงานได้ในลักษณะชั่วคราว แต่จะต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่รัฐกำหนด ซึ่งจะพิจารณาเป็นกรณีไป

มติคณะรัฐมนตรีครั้งแรกที่มีต่อเรื่องนี้คือมติเมื่อวันที่ 17 มีนาคม 2535 ซึ่งรัฐผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานอพยพที่เป็นผู้พลัดถิ่นสัญชาติพม่า หรือผู้หลบหนีเข้าเมืองจากพม่าที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทยได้ชั่วคราว โดยนายจ้างจะต้องนำลูกจ้างมารายงานตัว เพื่อขอประกันตัวและยื่นขอใบอนุญาตทำงาน พร้อมทั้งเสียเงินค่าประกันตัว 5,000 บาท โดยขึ้นต้นให้มีการผ่อนผันเฉพาะในเขต 4 จังหวัดชายแดน ได้แก่ เชียงราย ตาก กาญจนบุรี และระนอง ซึ่งเป็นมติที่ต้องการคลี่คลายปัญหาการขาดแคลนแรงงานเป็นสำคัญ

ต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2539 กำหนดให้มีการผ่อนปรนการจ้างแรงงานต่างชาติผิดกฎหมายสัญชาติพม่า ลาว และเขมร โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย อาศัยอำนาจตามมาตรา 17 ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ประกาศให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายเหล่านั้นมีสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองระหว่างรอการส่งกลับ และกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม อนุญาตให้ทำงานได้ชั่วคราว โดยมีระยะเวลาผ่อนปรนไม่เกิน 2 ปี

มติครั้งนี้ได้ระบุชัดเจนขึ้นว่า อนุญาตให้ทำงานได้เฉพาะ 8 ประเภทกิจการ ได้แก่ เกษตรกรรม ก่อสร้าง ประมงทะเล ต่อเนื่องประมงทะเล ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ เหมืองแร่/เหมืองหิน การผลิต และคนรับใช้ในบ้าน และอนุญาตเฉพาะพื้นที่ 43 จังหวัดคือ กรุงเทพฯ สมุทรปราการ สมุทรสาคร นครปฐม ปทุมธานี นนทบุรี ราชบุรี ตรัง ชลบุรี ฉะเชิงเทรา สมุทรสงคราม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ราชบุรี ประจวบคีรีขันธ์ เพชรบุรี สุราษฎร์ธานี ปัตตานี สตูล ระนอง สงขลา พังงา ชุมพร นครศรีธรรมราช ภูเก็ต กระบี่ ตรัง นราธิวาส นครสวรรค์ พิจิตร โลก ตาก กำแพงเพชร เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน อุทัยธานี แม่ฮ่องสอน อุทยา สระบุรี ลพบุรี ขอนแก่น และนครราชสีมา

ผู้ประกอบการที่ประสงค์จะจ้างแรงงานต่างชาติจะต้องนำหลักฐานมาขอประกันตัว พร้อมทั้งเสียเงินค่าประกันตัว 1,000 บาท และจะต้องนำตัวแรงงานต่างชาติเข้ารับการตรวจสุขภาพ โดยเสียค่าใช้จ่าย 500 บาทต่อคน หลังจากผ่านการพิจารณาหลักฐานและการตรวจสุขภาพแล้ว กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม จึงจะออกใบอนุญาตทำงานให้ โดยจะต้องเสียค่าธรรมเนียมอีก 1,000 บาท ทั้งนี้จะต้องเป็นแรงงานต่างชาติที่ลักลอบทำงานอยู่ก่อนแล้ว ก่อนวันที่ 25 มิถุนายน 2539 โดยเปิดให้รายงานตัว ทำประกันตัว และขอรับใบอนุญาตทำงาน ตั้งแต่วันที่ 1 กันยายน 2539 - 29 พฤศจิกายน 2529 รวมระยะเวลา 90 วัน

กล่าวได้ว่ามติครม.วันที่ 25 มิถุนายน 2539 (มีมติเพิ่มเติมเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม และ 6 สิงหาคม 2539) มีวัตถุประสงค์ชัดเจนว่า ต้องการควบคุมและจัดระเบียบผู้ลักลอบเข้าเมืองมาเป็นแรงงานไร้ฝีมือ และต้องการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานในบางประเภทกิจการไปด้วยพร้อมๆ กัน

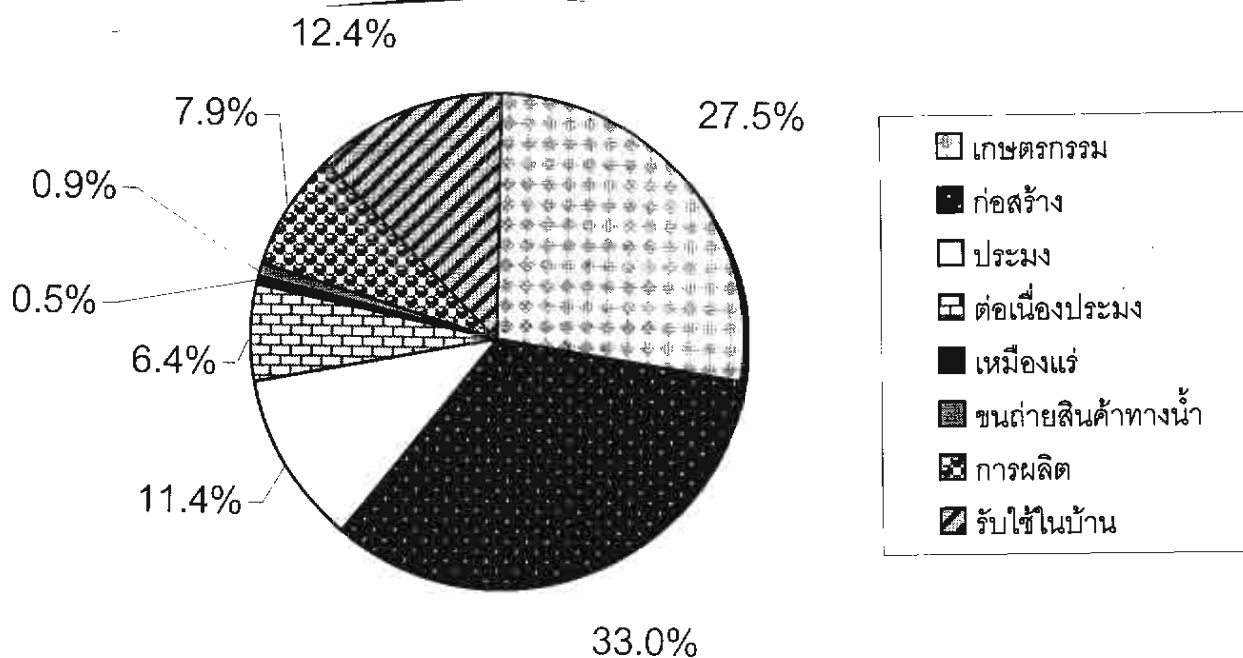
(1) จำนวนผู้มาจดทะเบียนและปัญหาในการจดทะเบียน

เมื่อครบกำหนดระยะเวลาจดทะเบียน ปรากฏว่ามีผู้มาขอขึ้นทะเบียนไว้มาก จนเจ้าหน้าที่ไม่สามารถรับประกันและออกใบอนุญาตทำงานได้ทัน กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมจึงได้ขยายระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนออกไปอีก 90 วัน (ภายในเดือนกุมภาพันธ์) เฉพาะผู้ที่ได้มารายงานตัวไว้แล้วในเบื้องต้นที่ทำหลักฐานหรือออกใบอนุญาตไม่ทัน แต่ไม่อนุญาตสำหรับแรงงานต่างชาติที่มาขอรายงานตัวหลังวันที่ 29

พฤศจิกายน 2539 ศูนย์ควบคุมแรงงานต่างชาติรายงานว่า นับถึงวันที่ 7 มีนาคม 2539 มีจำนวนแรงงานต่างชาติมารายงานตัวทั้งสิ้น 340,819 คน ได้ออกใบอนุญาตทำงานแล้ว 282,511 คน โดยมีจำนวนแรงงานต่างชาติที่มารายงานตัวแต่ไม่ได้มายื่นขอใบอนุญาตทำงานราว 58,308 คน ซึ่งคาดว่าแรงงานในส่วนนี้น่าจะมีการเคลื่อนย้ายออกจากพื้นที่หลังจากที่ได้แจ้งหรือรายงานตัวไว้กับสตม.

แรงงานต่างชาติที่ได้รับใบอนุญาตทำงานจำนวน 282,511 คนนี้ แบ่งเป็นชาวพม่า 246,679 คน ชาวลาว 11,086 คน และเขมร 24,746 คน ซึ่งกระจายอยู่ในประเภทกิจการต่าง 8 ประเภท ด้วยกัน คือ เกษตรกรรม ก่อสร้าง ประมงทะเล ต่อเนื่องประมงทะเล เหมืองแร่/หิน ขนถ่ายสินค้าทางน้ำ การผลิต งานรับใช้ในบ้าน โดยมีสัดส่วนอยู่ในกิจการก่อสร้างมากที่สุด รองลงมาคือเกษตรกรรม งานรับใช้ในบ้าน และประมงทะเล ตามลำดับ (แผนภูมิที่ 4)

แผนภูมิที่ 4: แรงงานต่างชาติที่มารายงานตัวและได้รับใบอนุญาตทำงาน จำแนกตามประเภทกิจการ

ที่มา: กฤตยา อาชวนิจกุล และคณะ 2540. ชุดโครงการวิจัยเรื่องทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (คำนวณจากข้อมูลกรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงานและสถิติการสังคม เมื่อ 7 มีนาคม 2540).

จำนวนแรงงานต่างชาติกว่า 3 แสนคนที่มาจดทะเบียนนั้น นับว่าเป็นตัวเลขที่สูงมากเมื่อเทียบกับประสบการณ์ของประเทศในแถบเอเชียด้วยกัน อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาจากวัตถุประสงค์ของมติกรม. 25 มิถุนายน 2540 ที่มุ่งหวังจะจัดระบบและควบคุมแรงงานต่างชาติแล้ว ยังเป็นที่น่าสงสัยว่าการจดทะเบียนในครั้งนี้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวได้มากน้อยเพียงใด เพราะจากการสอบถามเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานพบว่า การจดทะเบียนครั้งนี้มีปัญหาสำคัญที่ควรแก่การพิจารณา คือ

- มาตรการในการจดทะเบียนดังกล่าว ไม่สามารถพิสูจน์ว่าบุคคลสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชาที่หลบหนีเข้าเมือง เป็นผู้ที่เข้ามาก่อนวันที่ 25 มิถุนายน 2539 ดังที่ระบุไว้ในเงื่อนไขของการผ่อนผันหรือไม่
- มาตรการในการจดทะเบียนที่ผ่านมา ไม่สามารถพิสูจน์สัญชาติของบุคคลที่ร้องขอใบอนุญาตทำงานได้ ทำให้เกิดการแอบอ้าง การสวมรอย และการแสวงประโยชน์อื่นๆ จากคนต่างชาติที่รัฐยังมิได้รับรองสิทธิในการทำงาน เช่น กรณี ชาวบังคลาเทศ อินเดีย ที่อ้างว่าอพยพมาจากประเทศพม่า และคนเวียดนามอ้างเป็นคนเขมร เป็นต้น
- ในการจดทะเบียนที่ผ่านมา แรงงานต่างชาติส่วนใหญ่จดทะเบียนใช้ชื่อไทย จึงทำให้ไม่สามารถพิสูจน์ถิ่นต้นทางได้ โดยเฉพาะในกรณีของพม่าซึ่งไม่ยอมรับประชาชนของตนเอง ทำให้ยากแก่การพิสูจน์หรือหาหลักฐานเพื่อยืนยัน ซึ่งหมายความว่า การจดทะเบียนดังกล่าวมิได้เป็นไปตามข้อผูกมัดหรือเงื่อนไขที่รัฐกำหนดแต่อย่างใดเลย
- แม้แต่แรงงานต่างชาติที่มาจดทะเบียนหรือมารายงานตัวไว้แล้ว ก็มีปัญหาว่ามีจำนวนหลายหมื่นคน ไม่ยอมมายื่นขอใบอนุญาตทำงานในระยะเวลาที่กำหนด ซึ่งในกรณีนี้เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติการตั้งข้อสังเกตว่า คนที่มารายงานตัวแล้วจำนวนหนึ่งได้มีการเคลื่อนย้ายไปทำงานยังจังหวัดหรือพื้นที่อื่นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว การรายงานตัวในครั้งแรกจึงแทบจะไม่มีผลใดๆเลยต่อการตัดสินใจเคลื่อนย้ายจากที่หนึ่งไปสู่อีกที่หนึ่งของแรงงานต่างชาติ
- เป็นที่น่าสังเกตว่าจำนวนแรงงานต่างชาติที่มารายงานตัว ซึ่งอยู่ในความดูแลของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองนั้น ตัวเลขมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เกือบตลอด โดยเฉพาะภายหลังจากวันที่ 29 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งเป็นวันครบกำหนดการยื่นขอจดทะเบียนหรือมารายงานตัว ทั้งๆ ที่การขอยืดอายุหรือขยายเวลาออกไปอีก 90 วันในบางจังหวัดนั้น เป็นไปเพื่อออกใบอนุญาตทำงานให้กับบุคคลที่ได้มารายงานตัวไว้แล้วเท่านั้น (ดูรายละเอียดตารางในภาคผนวก)
- บางจังหวัดมีจำนวนผู้ที่ออกใบอนุญาตสูงกว่าจำนวนที่ได้รายงานตัวไว้ เช่น ลพบุรี สมุทรสงคราม ชุมพร ทำให้มีผลต่อความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งจากการพูดคุยกับเจ้าหน้าที่ของศูนย์ควบคุมแรงงานต่างชาติ ทางศูนย์ยืนยันว่า 'ตัวเลขที่ออกใบอนุญาตทำงานของเรานั้นเชื่อถือได้ร้อยเปอร์เซ็นต์ เพราะเราเอาเข้าคอมพิวเตอร์มีหลักฐานตรวจสอบได้ทุกอัน แต่ตัวเลข 371,971 คน (เมื่อ 25 ธค. 2539) และ 340,819 (เมื่อ 7 มีค.2540) นั้น เป็นตัวเลขของทางตม. ซึ่งมีหน้าที่ในการรับรายงานตัว และประกันตัวจากนายจ้าง ทางโน้นจะทำอย่างไรผมไม่ทราบ'

จากปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าความพยายามในการจัดระบบและควบคุมแรงงานต่างชาติของรัฐบาลในช่วงหลายเดือนที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร อุปสรรคที่สำคัญก็คือ

1. รัฐบาลยังขาดมาตรการที่รัดกุมเพียงพอ ในการจัดระบบและควบคุมแรงงานต่างชาติ
2. รัฐบาลยังขาดแผนนโยบายที่ชัดเจนต่อแรงงานต่างชาติที่เข้าเมืองผิดกฎหมาย แม้วามติกรมเมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2539 จะมีเจตจำนงที่ต้องการจัดระบบและควบคุมแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย ทว่ามาตรการต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องหรือมาตรการเสริม ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติในระดับพื้นที่ยังขาดความชัดเจน และลักลั่นกันอยู่ระหว่างเป้าประสงค์ในการจัดระบบกับเป้าประสงค์ในการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ยกตัวอย่าง การประกาศผ่อนผันเฉพาะพื้นที่ 43 จังหวัด ซึ่งบางจังหวัดมีจำนวนแรงงานต่างชาติน้อย ในขณะที่บางจังหวัดเป็นจังหวัดติดชายแดนและมีการจ้างแรงงานต่างชาติมากแต่ไม่ได้รับการผ่อนผัน เป็นต้น นอกจากนี้ นโยบายที่ขาดความชัดเจนดังกล่าว ยังส่งผลให้เจ้าหน้าที่ระดับปฏิบัติการในพื้นที่เกิดความสับสน และตีความไปต่างๆนา
3. จากความไม่ชัดเจนของนโยบายประกอบกับส่วนกลางก็ไม่ได้ชี้แจงในรายละเอียด หรือไม่ได้กำหนดคำจำกัดความของแรงงานต่างชาติที่ชัดเจนว่า ทำให้การดำเนินงานในบางพื้นที่เกิดความสับสนว่าใครบ้างคือผู้ที่อยู่ในข่ายที่สามารถมาขอจดทะเบียนได้ โดยเฉพาะแรงงานต่างชาติสัญชาติพม่า ซึ่งมีอยู่หลายกลุ่มด้วยกัน และทำให้เกิดกรณีว่าบางคนก็เป็นชาวพม่าที่ได้รับการผ่อนผันตามมติกรมปี 2535 และมีใบอนุญาตทำงานแล้วก็ยังมารายงานตัวด้วย บางคนเป็นคนมอญ คนพม่าแต่ถือบัตรบุคคลในพื้นที่สูง บางคนเป็นผู้ลี้ภัยซึ่งตามกฎหมายไม่อนุญาตให้ทำงาน เป็นต้น เจ้าหน้าที่ในระดับปฏิบัติหลายแห่งจึงมักใช้ข้อวินิจฉัยตามความคิดความเข้าใจของตนเป็นหลัก ซึ่งจะก่อให้เกิดปัญหาและความสับสนในภายหลังได้ ดังที่เคยเกิดขึ้นกับการจัดทำทะเบียนชาวเขาและชนกลุ่มน้อยของกรมการปกครอง
4. การมอบอำนาจให้ตม.มีบทบาทหลักในการพิจารณาว่า ใครเป็นบุคคลที่มีคุณสมบัติตามที่มติกรมกำหนด โดยปราศจากระบบตรวจสอบที่เหมาะสม ย่อมเปิดโอกาสให้มีการบิดเบือนอำนาจหน้าที่ได้ง่าย ซึ่งอาจเป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ตัวเลขที่ตม.รายงานมีความน่าเชื่อถือน้อย เช่น มีนายหน้ามาติดต่อว่าสามารถดำเนินเรื่องทั้งหมดให้ได้แม้ว่าจะพ้นกำหนดไปแล้ว โดยจะต้องเสียค่าใช้จ่าย 7,000 บาท/คน สำหรับผู้ที่มาขอยื่นเรื่องไม่ทัน หรือผู้ที่มีคุณสมบัติไม่ตรงตามที่มติกรมกำหนด (เช่น เป็นผู้เข้ามาหลังวันที่ 25 มิถุนายน 2539) ซึ่งเงินส่วนหนึ่งจะเป็นค่าน้ำร้อนน้ำชาให้กับเจ้าหน้าที่ในการผ่านเรื่อง หรือสวมชื่อคนที่เคยแจ้งไว้แต่ไม่มายื่นขอใบอนุญาตทำงาน (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์กรพัฒนาเอกชนและตัวแรงงานเองจำนวนหนึ่ง)
5. ในระหว่างที่มีการยื่นขอจดทะเบียนนี้ ประธานหอการค้าจังหวัดหนึ่งรายงานว่ามีแรงงานต่างชาติเข้ามาเพิ่มอีกเป็นเรือนแสนคน ซึ่งทางสมช.เองก็ยอมรับในที่ประชุมหอการค้าไทยว่า เป็นความจริงและน่าจะทำให้จำนวนแรงงานต่างชาติขณะนี้ มีจำนวนกว่าล้านคน จากเดิมที่เคยประเมินว่ามีเพียงเจ็ดแสนคน ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ประจำด่านต่างๆไม่เพียงพอ และแรงงานต่างชาติ

จำนวนหนึ่งเข้าใจเอาเองว่า ประเทศไทยเปิดโอกาสให้มีแรงงานต่างชาติได้ จึงถือโอกาสเข้ามาเป็นจำนวนมาก ที่สำคัญคือผลจากการจดทะเบียนทำให้กระบวนการนำพาคนต่างชาติเข้ามาทำงานมีการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงรูปแบบไปมาก ทั้งในส่วนที่เป็นการนำพาเข้ามาใหม่ และพวกนายหน้าที่คอยมากวาดต้อนแรงงานต่างชาติที่มาจดทะเบียนให้เคลื่อนย้ายไปทำงานยังแหล่งงานใหม่ โดยมีรายได้เป็นเครื่องจูงใจ ผู้ประกอบการรายหนึ่งรายงานไว้ว่า ระหว่างที่นำคนรับใช้ในบ้านซึ่งมีสัญชาติพม่าไปจดทะเบียน ปรากฏว่ามีนายหน้าที่เป็นชาวพม่าด้วยกันมาติดต่อพูดคุย หลังจากจดทะเบียนไปได้ 3 วัน คนรับใช้รายนั้นก็มาบอกว่าขอกลับบ้าน หลังจากนั้นก็ไม่กลับมาอีกเลย เข้าใจว่าคงมีคนติดต่อให้ไปทำงานที่อื่นๆ ซึ่งให้ค่าตอบแทนที่สูงกว่า เช่น กรุงเทพฯ โดยนายหน้าที่จะได้ค่าตอบแทนจำนวนหนึ่ง เหตุการณ์ทำนองนี้เกิดขึ้นในหลายๆจังหวัด โดยเฉพาะจังหวัดที่อยู่ตามแนวชายแดน ทำให้นายจ้างจำนวนหนึ่งจำเป็นต้องเอาคนใหม่เข้ามาทำงาน การจดทะเบียนจึงกลายเป็นเงื่อนไขให้มีการติดต่อสื่อสารในหมู่คนงานต่างชาติด้วยกันเอง และนำไปสู่การโยกย้ายแหล่งทำงานในที่สุด แม้ว่าในเงื่อนไขการจดทะเบียนจะไม่ยินยอมให้แรงงานเหล่านี้เคลื่อนย้ายออกนอกพื้นที่ที่ออกไปอนุญาตทำงาน แต่ในทางปฏิบัติก็ยังไม่เห็นมาตรการใดๆที่จะควบคุมหรือจัดระเบียบตรงนี้ได้ และยังกลายเป็นประเด็นที่นำไปสู่การใช้อำนาจในทางมิชอบอีกด้วย โดยเฉพาะผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจับกุมภายหลังครบกำหนดการมารายงานตัว และรัฐบาลไม่มีนโยบายที่จะยืดระยะเวลาการมาขอประกันตัวและขอใบอนุญาตทำงานอีก ซึ่งหมายความว่าผู้ที่ไม่ได้มาขอประกันตัวไว้ก็จะถูกจับกุมและส่งตัวกลับในทันที

ต้นเดือนมกราคม 2540 ทางสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองร่วมกับตำรวจภูธรได้ออกกวาดจับในหลายพื้นที่ ได้จำนวนคนต่างชาติกว่า 1,500 คน ซึ่งในจำนวนที่ถูกจับกุมนี้มีข้อสงสัยถึงบางรายว่ามีใบอนุญาตทำงานและมีหนังสือขออนุญาตออกนอกพื้นที่ก็ถูกจับ พร้อมกันนั้นยังยึดบัตรหรือหลักฐานทั้งหมดไปด้วย โดยปราศจากคำชี้แจงใดๆ การกวาดจับดังกล่าวได้สร้างความเดือดร้อนให้กับแรงงานต่างชาติอย่างมาก แหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้เผยว่า มีเจ้าหน้าที่บางคนถือโอกาสในช่วงนี้เรียกเงินค่าคุ้มครองและหาประโยชน์จากกวาดจับในครั้งนี้นี้ด้วย

เหตุที่เป็นเช่นนี้ ก็เพราะว่า มติกรม. ดังกล่าว ไม่ได้รับรองสิทธิในการเข้าเมือง แม้ว่าจะผ่อนผันให้ทำงานได้ แต่แรงงานต่างชาติเหล่านี้ก็ยังได้ชื่อว่า เป็นบุคคลเข้าเมืองผิดกฎหมายอยู่ดี ทำให้มีการใช้อำนาจในการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในหลายๆ ประเทศที่เปิดให้มีการจดทะเบียนโดยมิได้มีการนิรโทษกรรมบุคคลเข้าเมืองผิดกฎหมายเหล่านั้น ไม่เฉพาะแต่ประเทศไทยเท่านั้น

4.7 ทางเลือกในการคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติและมาตรการในการจัดระบบ

หรือการจัดทำทะเบียนที่มีประสิทธิภาพและมีผลต่อการควบคุม

คณะผู้วิจัยเห็นว่า การผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติหรือการมาจดทะเบียนของคนเหล่านี้เป็นทิศทางที่จำเป็น หากรัฐจะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนการจัดระเบียบและการบริหารจัดการที่คำนึงถึงความมั่นคงของชาติ ปัญหาการขาดแคลนแรงงาน ไปพร้อมๆ กับการคุ้มครองสิทธิผู้ใช้แรงงาน (ไม่ว่าแรงงานนั้นจะเป็นแรงงานไทยหรือแรงงานต่างชาติก็ตาม) และประหยัดค่าใช้จ่ายทางสาธารณสุขของรัฐที่ปีหนึ่งจากการคาดประมาณต้องเสียมากกว่าร้อยละสิบสำหรับแรงงานต่างชาติจำนวนใกล้เคียงหนึ่งล้านคนนี้ แต่ความสำเร็จของนโยบายที่เกี่ยวข้องกับแรงงานข้ามชาติก็เกิดขึ้นไม่ได้เลย หากรัฐขาดแนวความคิดที่ชัดเจนและการขาดการบริหารจัดการในส่วนของการรัฐเอง เพื่อให้สามารถดำเนินนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ ในที่นี้ขอเสนอแนวทางการจัดการปัญหาที่เกิดขึ้น 3 แนวทางที่มีความเกี่ยวเนื่องกันอย่างยิ่ง จนไม่สามารถแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด มาตรการใดๆ ที่จะมีขึ้นเพื่อการจัดระบบควบคุมแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย จำเป็นจะต้องพิจารณาแนวทางทั้งสามนี้ไปพร้อมๆ กัน

(1) คาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

รัฐบาลโดยกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม สามารถกระทำได้โดยตรงก็คือ การคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อรับทราบสถานการณ์ความเคลื่อนไหวของแรงงานต่างชาติที่มีการเคลื่อนย้ายและเข้าออกอยู่ตลอดเวลา ซึ่งการคาดประมาณที่ว่าจะทำได้ง่ายและใกล้เคียงความจริงมากขึ้นเรื่อยๆ โดยอาศัยฐานข้อมูลที่หลายหน่วยงานได้พยายามทำการประเมินตลอดมา รวมทั้งการประเมินของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ที่ได้ใช้หลายๆ วิธีร่วมกัน อย่างไรก็ตาม การคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาตินี้ ไม่ควรมองว่าเป็นการคาดประมาณเพื่อให้ตัวเลขมาเท่านั้น แต่จำเป็นต้องมองไปในอนาคตข้างหน้าว่า จะใช้ข้อมูลเหล่านี้เพื่อประโยชน์อะไร และอย่างไรด้วย รวมถึงการเชื่อมโยงกับระบบข้อมูลในการจัดทำทะเบียนที่สามารถจะติดตามได้ว่า บุคคลเหล่านี้อยู่ที่ไหน และกำลังทำงานอะไร ซึ่งจะเป็นส่วนที่ทำให้ผู้หลบหนีเข้าเมืองผิดกฎหมายเหล่านี้มีตัวตนที่ชัดเจนขึ้น

(2) มาตรการในการจัดทำระบบทะเบียนและฐานข้อมูลที่เชื่อถือได้

มาตรการทำนองนี้จะมีประสิทธิภาพและเป็นประโยชน์แก่การกำหนดนโยบายได้ ต่อเมื่อรัฐบาลเห็นความสำคัญและมีแผนนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องนี้ เพราะระบบฐานข้อมูลทางด้านทะเบียนสำหรับแรงงานต่างชาติจำเป็นต้องโยงหรือเกี่ยวข้องกับหลายๆ หน่วยงาน อาทิเช่น กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กระทรวงสาธารณสุข และอื่นๆ โดยเฉพาะการใช้คำนิยามหรือคำจำกัดความของแรงงานต่างชาติที่สอดคล้องกัน เพื่อจะได้ลดปัญหาความซับซ้อนและสับสน นอกจากนี้การจัดทำระบบทะเบียนที่ว่าจำเป็นจะต้องคำนึงมาตรการป้องกันการปลอมแปลงบัตร การสวมบัตร และการขายบัตรด้วย

(3) การนิรโทษกรรม

เป็นหลักการขั้นพื้นฐานเพราะหากไม่มีการนิรโทษกรรมแล้ว โอกาสที่แรงงานต่างชาติจำนวนกว่าหกแสนคนจะปรากฏตัวนั้นย่อมเป็นไปได้ยาก และคงจะสร้างปัญหาต่อไปเรื่อยๆ แม้จะเปิดให้มีการจดทะเบียนรอบสองรอบสาม ทว่าหากการจดทะเบียนดังกล่าวไม่ได้เป็นคำตอบแก่แรงงานต่างชาติแล้วคือ เขาเหล่านั้นยังดำรงสถานะเป็นผู้หลบหนีเข้าเมืองอยู่ดีและมีความผิดตามกฎหมาย โอกาสที่จะนำคนเหล่านี้เข้าสู่ระบบจึงมีความเป็นไปได้ น้อยมาก สภาพการณ์เช่นนี้มิได้เฉพาะกับประเทศไทยเท่านั้น ประเทศมาเลเซียเองก็เคยมีความพยายามในการจัดระบบแรงงานต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในมาเลเซียโดยเปิดให้มีการลงทะเบียน ผลปรากฏว่ามีผู้มาลงทะเบียนเพียงร้อยละ 5 ของแรงงานต่างด้าวที่มีอยู่เท่านั้น แม้ว่าทางการมาเลเซียจะพยายามเพิ่มระยะเวลาในการลงทะเบียนออกไปอีก 1 - 2 ครั้ง ในช่วง 6 - 8 เดือน แต่ก็ยังมีผู้มาลงทะเบียนไม่ถึงครึ่ง ทั้งนี้ด้วยเหตุผลที่ใกล้เคียงกับกรณีของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ในที่สุดรัฐบาลมาเลเซียจึงต้องประกาศนิรโทษกรรมกับแรงงานต่างด้าวบางประเภท เช่น แม่บ้าน กรรมกรก่อสร้าง ซึ่งเป็นผลให้มีนายจ้างพาลูกจ้างมาจดทะเบียนเพิ่มขึ้นอย่างมาก

เอกสารอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมตำรวจ (2528-2537) สถิติรายปี กระทรวงมหาดไทย.

กฤตยา อาชวนิจกุล (2537). 'จับตาสถานการณ์การค้าเด็กหญิงในรอบสิบปี ในยุคนโยบายยุติปัญหาโสเภณีเด็กขึ้นทั้งรัฐไทย' ใน นิโคลัส: เขตปลอดโสเภณี? หน้า 229-267. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล.

กฤตยา อาชวนิจกุล. (2539). ภาพรวมสถานการณ์คนข้ามชาติของประเทศไทย. เสนอในที่ประชุมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง 'คนข้ามชาติ' ของประเทศไทย: นโยบาย แบบแผน และผลกระทบ. กรุงเทพฯ : โรงแรมรอยัลซิดี, วันที่ 10 มกราคม 2538.

กฤตยา อาชวนิจกุล และพรสุข เกิดสว่าง. (2540). สถานะชาวเขาและชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. เสนอในที่ประชุมเรื่อง ทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย. โรงแรมสยามซิตี้, วันที่ 26-28 พฤษภาคม 2540.

เกษมสันต์ จิณณวาโส. (2538). แรงงานอพยพจากต่างประเทศ : ข้อเท็จจริง ประเด็นปัญหาและแนวทางแก้ไข. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

จารึก เมฆวิชัย. (2537) คนต่างด้าวข้ามเข้าไทย: สถานการณ์ ปัญหา และผลกระทบ. เอกสารประกอบการสัมมนา เรื่อง สถานการณ์ 'คนข้ามชาติ' ของประเทศไทย : นโยบายและทิศทางการวิจัย. โรงแรมรอยัลซิดี, วันที่ 30 กันยายน 2537.

ถวิล เป็ลยนศรี. (2539). ปัญหาแรงงานต่างชาติดังกล่าวในประเทศไทย. เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ 2539. กรุงเทพฯ : สมาคมนักประชากร.

พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. (2540) การเข้ามาในประเทศไทยของคนต่างด้าวเพื่อทำงาน : ข้อสำรวจกฎหมาย ปัญหา และทางเลือกนโยบาย. เอกสารประกอบการสัมมนาระดับชาติในชุดโครงการวิจัยเรื่องทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย. โรงแรมสยามซิตี้, 26 - 28 พฤษภาคม 2540.

ฝ่ายการทะเบียนชนกลุ่มน้อย. (2539). จำนวนชนกลุ่มน้อยในประเทศไทย. ส่วนการทะเบียนราษฎร, กระทรวงมหาดไทย.

ไทยรัฐ ฉบับประจำวันอาทิตย์ที่ 3 พฤศจิกายน 2539

สารประชากร. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล ฉบับเดือนมกราคม 2540.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (2537) คำอธิบายกำหนดหน้าที่การงานของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย. เอกสารอัดสำเนา.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (2537) รายงานประจำปี 2536 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (2539) รายงานประจำปี 2538 สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กรมตำรวจ
กระทรวงมหาดไทย.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง (2540) รายงานสถิติในด้านต่างๆ ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง
ประจำปี 2539 กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย. เอกสารอัดสำเนา.

สุภาง จันทวานิช (2537). สถานการณ์และนโยบายการย้ายถิ่นข้ามชาติ: ผู้ลี้ภัยจากกลุ่มประเทศ
อินโดจีนและพม่า. เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง สถานการณ์ 'คนข้ามชาติ' ของประเทศ
ไทย: นโยบายและทิศทางการวิจัย จัดโดยสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล,
30 กันยายน 2537.

ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2539). การประเมินจำนวนคนงานต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.

เอกสารราชการ หมายเลข 1 (2536), สำนักนายกรัฐมนตรี.

เอกสารราชการ หมายเลข 2 (2539), สำนักนายกรัฐมนตรี.

ภาษาอังกฤษ

Appleyard, R. T. (1992). *'Migration and development: a global agenda for the future'*.
International Migration. Vol.30:17-32.

Castles, Stephen (1994). **Causes and Consequences of Asia's Migrations**.
Paper presented to the International Conference on 'Transnational Migration in the
Asia-Pacific Region: Problems and Projects', Culalongkorn University,
December 1-2.

Golini, A. et al. (1991). **Population Vitality and Decline: The North-South Contrast**.
Paper presented to the OCDE International Conference on Migration, Rome.

International Labour Organization (ILO), International Organization for Migration
(IOM), and United Nations High Commissioner for Refugees (UNHCR). (1994).

Migrants, Refugees and International Cooperation. A joint contribution to the
International Conference on Population and Development - ICPD,
International Organization for Migration (n.d.) **Information Document**.
Geneva: IOM.

Massey, Douglas et al. (1993). *'Theories of international migration: a review and
appraisal'*. **Population and Development Review**. Vol.19 (3): 431-465.

Mittleman, J. H. (1992). **Global Restructuring of Production and Migration**.
Paper presented to the conference 'Changing World Order and the United
Nations System'. Yokohama, 24-27 March.

Pellerin, Helene (1993). *'Global restructuring in the world economy and migration:
the globalization of migration dynamics'*. **International Journal**. Vol.XLVIII:
241-254.

Philippine Migrants Rights Watch. (1997). **Rights of Migrant Workers**. Manila: Asian
Partnership on International Migration (APIM).

Rogers, R. (1992). *'The politics of migration in the contemporary world'*. **International
Migration**. Vol.30:33-56.

ภาคผนวก

ตารางที่ 1: บัญชีรายชื่อด่านตรวจคนเข้าเมือง ช่องทางอนุญาตและเขตพื้นที่รับผิดชอบ				
ลำดับ	ส่วนราชการ และชื่อ	สถานที่ตั้ง	ช่องทางอนุญาต	เขตพื้นที่รับผิดชอบ
	ด่านตรวจคนเข้าเมือง			
1	ท่าอากาศยานกรุงเทพ	เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร	บริเวณเขตท่าอากาศยานกรุงเทพ	บริเวณเขตท่าอากาศยานกรุงเทพ
2	ท่าเรือกรุงเทพ	เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร	บริเวณเขตท่าเรือกรุงเทพ	บริเวณเขตท่าเรือกรุงเทพ
3	สมุทรปราการ	อำเภอเมืองสมุทรปราการ จังหวัดสมุทรปราการ	บริเวณเขตท่าเรือเทศบาลเมืองสมุทรปราการ	จังหวัดสมุทรปราการ
4	พัตยา	อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี	1. ท่าจอดเรือในอ่าวพัตยา 2. บริเวณเขตท่าเรือสัตหีบ	จังหวัดชลบุรี
4.1	ศรีราชา	อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี	1. ท่าจอดเรือในอ่าวอุดม 2. บริเวณเขตท่าเรือแหลมฉบัง	อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี
4.2	สีซัง	กิ่งอำเภอเกาะสีซัง จังหวัดชลบุรี	ท่าจอดเรือรอบเกาะสีซัง	กิ่งอำเภอเกาะสีซัง จังหวัดชลบุรี
5	มาบตาพุด	อำเภอเมืองระยอง จังหวัดระยอง	1. บริเวณเขตท่าเรือมาบตาพุด 2. ท่าจอดเรือในอ่าวหน้าอำเภอเมืองระยอง	จังหวัดระยอง
5.1	ท่าอากาศยานอู่ตะเภา	อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง	บริเวณเขตท่าอากาศยานอู่ตะเภา	บริเวณเขตท่าอากาศยานอู่ตะเภา
6	แหลมงอบ	อำเภอแหลมงอบ จังหวัดตราด	ท่าจอดเรือในอ่าวหน้าอำเภอแหลมงอบ	1. จังหวัดตราด 2. จังหวัดจันทบุรี
6.1	คลองใหญ่	อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด	1. บริเวณเขตท่าเรือคลองใหญ่ 2. ท่าจอดเรือในอ่าวหน้าปากคลองใหญ่	อำเภอคลองใหญ่ จังหวัดตราด
6.2	โป่งน้ำร้อน	อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง ด่านตรวจคนเข้าเมืองโป่งน้ำร้อน	อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี
7	อรัญประเทศ	อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ 2. เส้นทางคมนาคมทางรถไฟ จากพรมแดนถึง บริเวณเขตสถานีรถไฟอรัญประเทศ	จังหวัดสระแก้ว
8	กาญจนบุรี	อำเภอเมืองกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง ด่านตรวจคนเข้าเมืองกาญจนบุรี 2. เส้นทางคมนาคมทางรถไฟ จากบริเวณเขตสถานี รถไฟบ้านน้ำตกถึงบริเวณเขตสถานีรถไฟ กาญจนบุรี	1. จังหวัดกาญจนบุรี 2. จังหวัดราชบุรี
8.1	สังขละบุรี	อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง ด่านตรวจคนเข้าเมืองสังขละบุรี	อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี
9	แม่กลอง	อำเภอเมืองสมุทรสงคราม จังหวัดสมุทรสงคราม	1. บริเวณเขตท่าเรือแม่กลอง 2. บริเวณเขตท่าเรือมหาชัย	1. จังหวัดสมุทรสงคราม 2. จังหวัดสมุทรสาคร
10	บ้านแหลม	อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี	1. บริเวณเขตท่าเรือปากอ่าวบ้านแหลม 2. บริเวณเขตท่าเทียบเรือหัวหิน	1. จังหวัดเพชรบุรี 2. จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ลำดับ	ส่วนราชการ และชื่อ	สถานที่ตั้ง	ช่องทางอนุญาต	เขตพื้นที่รับผิดชอบ
11	พิบูลมังสาหาร	อำเภอพิบูลมังสาหาร	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. จังหวัดอุบลราชธานี
		จังหวัดอุบลราชธานี	ด่านตรวจคนเข้าเมืองพิบูลมังสาหาร	2. จังหวัดศรีสะเกษ
			2. เส้นทางคมนาคมทางน้ำ ตามลำน้ำมูลจากปาก	3. จังหวัดสุรินทร์
			แม่น้ำมูลถึงสะพานพิบูลมังสาหาร	4. จังหวัดบุรีรัมย์
			3. ช่องทางขึ้นเขาพระวิหาร	5. จังหวัดอำนาจเจริญ
11.1	โขงเจียม	อำเภอโขงเจียม	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	อำเภอโขงเจียม จังหวัดอุบลราชธานี
		จังหวัดอุบลราชธานี		
11.2	เขมราฐ	อำเภอเขมราฐ	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	1. อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
		จังหวัดอุบลราชธานี		2. อำเภอนามน จังหวัดอำนาจเจริญ
11.3	น้ำยืน	อำเภอน้ำยืน	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	อำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี
		จังหวัดอุบลราชธานี	ด่านตรวจคนเข้าเมืองน้ำยืน	
11.4	กาบเชิง	อำเภอกาบเชิง	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
		จังหวัดสุรินทร์	ด่านตรวจคนเข้าเมืองกาบเชิง	
11.5	ท่าอากาศยานอุบลราชธานี	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าอากาศยานอุบลราชธานี	บริเวณเขตท่าอากาศยานอุบลราชธานี
		จังหวัดอุบลราชธานี		
12	มุกดาหาร	อำเภอมุกดาหาร	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	1. จังหวัดมุกดาหาร
		จังหวัดมุกดาหาร		2. จังหวัดนครพนม
12.1	นครพนม	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	จังหวัดนครพนม
		จังหวัดนครพนม		
13	หนองคาย	อำเภอเมือง	1. บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	1. จังหวัดหนองคาย
		จังหวัดหนองคาย	2. บริเวณเขตสนามบินประจำจังหวัดอุดรธานี	2. จังหวัดอุดรธานี
13.1	บึงกาฬ	อำเภอบึงกาฬ	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	อำเภอบึงกาฬ จังหวัดหนองคาย
		จังหวัดหนองคาย		
13.2	ศรีเชียงใหม่	อำเภอศรีเชียงใหม่	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	อำเภอศรีเชียงใหม่ จังหวัดหนองคาย
		จังหวัดหนองคาย		
14	เชียงคาน	อำเภอเชียงคาน	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	จังหวัดเลย
		จังหวัดเลย		
14.1	ท่าลี่	อำเภอท่าลี่	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	อำเภอท่าลี่ จังหวัดเลย
		จังหวัดเลย		
15	ท่าอากาศยานขอนแก่น	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าอากาศยานขอนแก่น	บริเวณเขตท่าอากาศยานขอนแก่น
		จังหวัดขอนแก่น		
16	ท่าอากาศยานพิษณุโลก	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าอากาศยานพิษณุโลก	จังหวัดพิษณุโลก
		จังหวัดพิษณุโลก		
17	น่าน	อำเภอเมือง	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. จังหวัดน่าน
		จังหวัดน่าน	ด่านตรวจคนเข้าเมืองน่าน	2. จังหวัดอุตรดิตถ์
18	แม่สาย	อำเภอแม่สาย	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. จังหวัดเชียงราย
		จังหวัดเชียงราย	ด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่สาย	2. จังหวัดพะเยา
18.1	เชียงแสน	อำเภอเชียงแสน	บริเวณเขตท่าเรือตามชายฝั่งแม่น้ำโขง	อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย
		จังหวัดเชียงราย		

ลำดับ	ส่วนราชการ และชื่อ	สถานที่ตั้ง	ช่องทางอนุญาต	เขตพื้นที่รับผิดชอบ
18.2	เขียงของ	อำเภอเขียงของ	บริเวณเขตท่าเรือคามชายฝั่งแม่น้ำโขง	อำเภอเขียงของ จังหวัดเขียงราย
		จังหวัดเขียงราย		
18.3	ท่าอากาศยานเขียงราย	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าอากาศยานเขียงราย	บริเวณเขตท่าอากาศยานเขียงราย
		จังหวัดเขียงราย		
19	เขียงใหม่	อำเภอเมือง	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	จังหวัดเขียงใหม่
		จังหวัดเขียงใหม่	ด่านตรวจคนเข้าเมืองเขียงใหม่	
19.1	ฝาง	อำเภอฝาง	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	อำเภอฝาง จังหวัดเขียงใหม่
		จังหวัดเขียงใหม่	ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝาง	
19.2	ท่าอากาศยานเขียงใหม่	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าอากาศยานเขียงใหม่	บริเวณเขตท่าอากาศยานเขียงใหม่
		จังหวัดเขียงใหม่		
20	ตาก	อำเภอแม่สอด	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. จังหวัดตาก
		จังหวัดตาก	ด่านตรวจคนเข้าเมืองตาก	2. จังหวัดแม่ฮ่องสอน
			2. บริเวณเขตท่าเรือคามชายฝั่งแม่น้ำเมย	
			3. บริเวณเขตสนามบินประจำอำเภอแม่สอด	
			จังหวัดตาก	
20.1	แม่ฮ่องสอน	อำเภอเมือง	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. อำเภอเมืองแม่ฮ่องสอน
		จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่ฮ่องสอน	2. อำเภอขุนยวม
			2. เส้นทางคมนาคมทางน้ำตามลำน้ำปาย จาก	3. อำเภอปาย
			พรมแดนถึงท่าโป่งแดง	4. กิ่งอำเภอปางมะผ้า
			3. บริเวณเขตสนามบินประจำจังหวัดแม่ฮ่องสอน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
20.2	แม่สะเรียง	อำเภอแม่สะเรียง	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. อำเภอแม่สะเรียง
		จังหวัดแม่ฮ่องสอน	ด่านตรวจคนเข้าเมืองแม่สะเรียง	2. อำเภอแม่ลาน้อย
			2. บริเวณเขตสนามบินประจำอำเภอแม่สะเรียง	3. กิ่งอำเภอสามเมย
			จังหวัดแม่ฮ่องสอน	จังหวัดแม่ฮ่องสอน
21	ชุมพร	อำเภอเมือง		
		จังหวัดชุมพร	1. บริเวณเขตท่าเรือปากน้ำชุมพร	จังหวัดชุมพร
			2. บริเวณเขตท่าเรือปากน้ำหลังสวน	
22	ระนอง	อำเภอเมือง	1. บริเวณเขตท่าเรือระนอง	จังหวัดระนอง
		จังหวัดระนอง	2. บริเวณเขตท่าเรือกระบุรี	
23	สุราษฎร์ธานี	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าเทียบเรือ ปากน้ำบ้านดอน	1. จังหวัดสุราษฎร์ธานี
		จังหวัดสุราษฎร์ธานี		2. จังหวัดนครศรีธรรมราช
23.1	สมุย	อำเภอเกาะสมุย	ท่าลงจอดเรือรอบเกาะสมุย	1. อำเภอเกาะสมุย
		จังหวัดสุราษฎร์ธานี		2. อำเภอเกาะพะงัน
				จังหวัดสุราษฎร์ธานี
23.2	ท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี	บริเวณเขตท่าอากาศยานสุราษฎร์ธานี
		จังหวัดสุราษฎร์ธานี		
23.3	นครศรีธรรมราช	อำเภอเมือง	1. บริเวณเขตท่าเรือปากพอง	จังหวัดนครศรีธรรมราช
		จังหวัดนครศรีธรรมราช	2. บริเวณเขตท่าเรือขนอม	
24	ภูเก็ต	อำเภอเมือง	ท่าลงจอดเรือรอบเกาะภูเก็ต	1. จังหวัดภูเก็ต
		จังหวัดภูเก็ต		2. จังหวัดพังงา

ลำดับ	ส่วนราชการ และชื่อ	สถานที่ตั้ง	ช่องทางอนุญาต	เขตพื้นที่รับผิดชอบ
24.1	ท่าอากาศยานภูเก็ต	อำเภอถลาง	บริเวณเขตท่าอากาศยานภูเก็ต	บริเวณเขตท่าอากาศยานภูเก็ต
		จังหวัดภูเก็ต		
24.2	พังงา	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าเรือศุลกากรพังงา	จังหวัดพังงา
		จังหวัดพังงา		
25	สตูล	อำเภอเมือง	1. บริเวณเขตท่าเรือด่านศุลกากรคำชะลียง	1. จังหวัดสตูล
		จังหวัดสตูล	2. บริเวณเขตท่าเรือเจ๊ะบิลัง	2. จังหวัดตรัง
				3. จังหวัดกระบี่
25.1	ควนโดน	อำเภอควนโดน	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	อำเภอควนโดน จังหวัดสตูล
		จังหวัดสตูล	ด่านตรวจคนเข้าเมืองควนโดน	
25.2	กันตัง	อำเภอกันตัง	1. บริเวณเขตท่าเรือกันตัง	จังหวัดตรัง
		จังหวัดตรัง	2. บริเวณเขตท่าเรือหอยสครำ	
			3. บริเวณเขตสนามบินประจำจังหวัดตรัง	
25.3	กระบี่	อำเภอเมือง	1. บริเวณเขตท่าเรือน้ำลึกกระบี่	จังหวัดกระบี่
		จังหวัดกระบี่	2. บริเวณเขตท่าเรือเจ้าฟ้า	
			3. บริเวณเขตท่าเรือเกาะลันตา	
26	สะเตาะ	อำเภอสะเตาะ	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	จังหวัดสงขลา
		จังหวัดสงขลา	ด่านตรวจคนเข้าเมืองสะเตาะ	
26.1	หาดใหญ่	อำเภอหาดใหญ่	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	อำเภอหาดใหญ่ จังหวัดสงขลา
		จังหวัดสงขลา	ด่านตรวจคนเข้าเมืองหาดใหญ่	
26.2	ท่าเรือสงขลา	อำเภอเมือง	1. บริเวณเขตท่าเรือน้ำลึกสงขลา	1. อำเภอเมืองสงขลา
		จังหวัดสงขลา	2. บริเวณเขตท่าเรือเค็มเรือไทย	2. อำเภอสิงหนคร จังหวัดสงขลา
			3. บริเวณเขตสนามบินประจำจังหวัดสงขลา	
26.3	ปาดังเบซาร์	อำเภอสะเตาะ	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. ตำบลปาดังเบซาร์
		จังหวัดสงขลา	ด่านตรวจคนเข้าเมืองปาดังเบซาร์	2. ตำบลทุ่งหมอบ อำเภอสะเตาะ
			2. เส้นทางคมนาคมทางรถไฟ จากพรมแดนถึง	จังหวัดสงขลา
			บริเวณสถานีรถไฟปาดังเบซาร์	
26.4	ท่าอากาศยานหาดใหญ่	อำเภอหาดใหญ่	บริเวณเขตท่าอากาศยานหาดใหญ่	บริเวณเขตท่าอากาศยานหาดใหญ่
		จังหวัดสงขลา		
27	สุไหง-โกลก	อำเภอสุไหง-โกลก	1. เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	1. จังหวัดนราธิวาส
		จังหวัดนราธิวาส	ด่านตรวจคนเข้าเมืองสุไหง-โกลก	2. จังหวัดปัตตานี
			2. เส้นทางคมนาคมทางรถไฟ จากพรมแดนถึง	3. จังหวัดยะลา
			บริเวณสถานีรถไฟสุไหง-โกลก	
27.1	ตากใบ	อำเภอตากใบ	บริเวณเขตท่าเรือรัชดาภิเษก	อำเภอตากใบ จังหวัดนราธิวาส
		จังหวัดนราธิวาส		
27.2	ท่าเรือปัตตานี	อำเภอเมือง	บริเวณเขตท่าเรือปัตตานี	จังหวัดปัตตานี
		จังหวัดปัตตานี		
27.3	เบตง	อำเภอเบตง	เส้นทางคมนาคมทางบก จากพรมแดนถึงที่ตั้ง	จังหวัดยะลา
		จังหวัดยะลา	ด่านตรวจคนเข้าเมืองเบตง	

ตารางที่ 2 : สถิติจำนวนผู้โดยสารเดินทางผ่านเข้า-ออกราชอาณาจักรไทย แยกตามประเทศ, เพศ ในรอบปีงบประมาณ 2534-2539

ชื่อประเทศ แยกตามทวีป	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
เอเชีย-แปซิฟิก																		
อัฟกานิสถาน	ชาย 837	891	-54	ชาย 551	564	-13	ชาย 441	435	6	ชาย 619	627	-8	ชาย 808	849	-41	ชาย 467	470	-3
อัฟกานิสถาน	หญิง 80	103	-23	หญิง 76	86	-10	หญิง 71	77	-6	หญิง 136	123	13	หญิง 206	231	-25	หญิง 71	73	-2
บาห์เรน	ชาย 2,232	2,314	-82	ชาย 2,452	2,468	-16	ชาย 2,524	2,552	-28	ชาย 2,271	2,297	-26	ชาย 2,888	2,876	12	ชาย 2,325	2,796	-471
บาห์เรน	หญิง 432	450	-18	หญิง 402	416	-14	หญิง 524	540	-16	หญิง 424	428	-4	หญิง 705	700	5	หญิง 628	624	4
บังกลาเทศ	ชาย 41,875	41,077	798	ชาย 61,706	57,321	4,385	ชาย 45,939	40,531	5,408	ชาย 35,066	23,078	11,988	ชาย 48,296	18,759	29,537	ชาย 38,792	20,443	18,349
Bangladesh	หญิง 4,739	4,817	-78	หญิง 4,991	5,014	-23	หญิง 5,656	5,585	71	หญิง 3,657	3,716	-59	หญิง 3,530	3,317	213	หญิง 3,377	3,185	192
ภูฏาน	ชาย 1,153	1,188	-35	ชาย 1,393	1,410	-17	ชาย 1,329	1,354	-25	ชาย 1,288	1,314	-26	ชาย 1,516	1,497	19	ชาย 1,732	1,730	2
Bhutan	หญิง 380	400	-20	หญิง 442	454	-12	หญิง 508	525	-17	หญิง 447	445	2	หญิง 567	565	2	หญิง 719	701	18
บรูไน	ชาย 3,530	3,522	8	ชาย 2,553	2,605	-52	ชาย 2,386	2,381	5	ชาย 2,013	2,026	-13	ชาย 2,184	2,191	-7	ชาย 2,705	2,719	-14
Brunei	หญิง 1,772	1,799	-27	หญิง 1,315	1,287	28	หญิง 1,076	1,060	16	หญิง 1,077	1,087	-10	หญิง 1,210	1,221	-11	หญิง 1,431	1,425	6
เมียนมาร์ (พม่า)	ชาย 42,080	44,671	-2,591	ชาย 48,581	46,119	2,462	ชาย 34,152	33,898	254	ชาย 42,087	39,509	2,578	ชาย 45,889	40,974	4,915	ชาย 51,891	43,931	7,960
Myanmar	หญิง 10,131	11,029	-898	หญิง 11,344	12,334	-990	หญิง 9,021	8,913	108	หญิง 10,269	10,094	175	หญิง 11,707	11,120	587	หญิง 11,914	11,592	322
จีน	ชาย 62,138	62,446	-308	ชาย 85,031	84,277	754	ชาย 223,466	222,830	636	ชาย 128,596	131,708	-3,112	ชาย 226,868	227,677	-809	ชาย 265,721	264,835	886
China	หญิง 23,412	23,268	144	หญิง 29,286	28,886	400	หญิง 59,000	57,649	1,351	หญิง 68,223	68,712	-489	หญิง 154,450	153,674	776	หญิง 189,455	187,226	2,229
ไซปรัส	ชาย 516	514	2	ชาย 903	923	-20	ชาย 1,498	1,461	37	ชาย 1,629	1,662	-33	ชาย 1,344	1,361	-17	ชาย 1,336	1,374	-38
Cyprus	หญิง 247	251	-4	หญิง 654	665	-11	หญิง 1,227	1,191	36	หญิง 1,229	1,286	-57	หญิง 884	889	-5	หญิง 817	829	-12
อินเดีย	ชาย 103,017	102,713	304	ชาย 100,198	102,024	-1,826	ชาย 108,365	107,811	554	ชาย 102,740	108,205	-5,465	ชาย 113,948	109,848	4,100	ชาย 130,428	126,155	4,273
India	หญิง 28,150	28,205	-55	หญิง 25,409	25,618	-209	หญิง 25,627	25,632	25	หญิง 24,556	25,120	-564	หญิง 26,588	26,354	234	หญิง 27,087	27,399	-312
อินโดนีเซีย	ชาย 30,365	30,505	-140	ชาย 30,118	30,521	-403	ชาย 34,379	35,137	-758	ชาย 37,029	37,674	-645	ชาย 49,591	49,868	-277	ชาย 48,032	47,998	34
Indonesia	หญิง 19,480	20,008	-528	หญิง 19,178	19,284	-106	หญิง 24,269	24,301	-32	หญิง 26,079	26,356	-277	หญิง 35,321	35,249	72	หญิง 35,418	35,311	107
อิหร่าน	ชาย 4,760	4,727	33	ชาย 4,787	4,744	43	ชาย 5,156	5,156	0	ชาย 4,101	4,197	-96	ชาย 5,049	4,887	162	ชาย 5,075	4,951	124
Iran	หญิง 546	523	23	หญิง 508	486	22	หญิง 582	609	-27	หญิง 516	530	-14	หญิง 634	625	9	หญิง 614	607	7
อิรัก	ชาย 709	671	38	ชาย 1,305	1,274	31	ชาย 1,253	1,248	5	ชาย 1,100	1,039	61	ชาย 1,286	1,121	165	ชาย 1,350	1,224	126
Iraq	หญิง 154	151	3	หญิง 274	230	44	หญิง 207	214	-7	หญิง 245	197	48	หญิง 348	269	79	หญิง 238	183	55
อิสราเอล	ชาย 14,852	14,921	-69	ชาย 14,534	14,771	-237	ชาย 15,011	14,966	45	ชาย 20,261	21,031	-770	ชาย 24,615	24,899	-284	ชาย 29,575	29,392	183
Israel	หญิง 7,436	7,395	41	หญิง 7,686	7,785	-99	หญิง 8,423	8,284	139	หญิง 12,285	12,782	-497	หญิง 14,855	14,983	-128	หญิง 17,662	17,368	294
ญี่ปุ่น	ชาย 390,272	388,867	1,405	ชาย 404,119	408,256	-4,137	ชาย 378,697	380,621	-1,924	ชาย 401,484	406,530	-5,046	ชาย 536,224	535,024	1,200	ชาย 630,897	629,249	1,648
Japan	หญิง 154,774	153,972	802	หญิง 186,793	187,412	-619	หญิง 186,564	185,502	1,062	หญิง 198,905	200,470	-1,574	หญิง 271,625	271,847	-222	หญิง 317,792	317,539	253

ความซับซ้อนและความสับสนเรื่องคนข้ามชาติในประเทศไทย
โดย กฤตยา อาชวนิจกุล วรณา จารุสมบุญ และอัญชลี วรางค์รัตน์

78

ชื่อประเทศ แยกตามทวีป	เพศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2: 16			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
		เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
จอร์แดน	ชาย	2,704	2,854	-150	3,080	3,172	-92	3,536	3,577	-41	2,716	2,802	-86	2,907	2,928	-21	2,864	2,906	-42
Jordan	หญิง	434	463	-29	519	530	-11	631	631	0	507	520	-13	688	703	-15	616	619	-3
กัมพูชา	ชาย	499	595	-96	2,878	2,794	84	7,730	7,503	227	8,343	7,978	365	9,659	8,785	874	9,432	8,989	443
Kambodia	หญิง	270	293	-23	1,785	1,751	34	5,245	5,218	27	5,521	5,262	259	6,230	5,676	554	5,949	5,676	273
เกาหลีเหนือ	ชาย	120	119	1	12	24	-12	6	27	-21	9	9	0	2	2	0	65	90	-25
Korea (North)	หญิง	13	19	-6	2	19	-17	5	4	1	1	3	-2	2	3	-1	12	9	3
เกาหลีใต้	ชาย	99,476	100,379	-903	109,708	110,684	-976	137,332	136,904	428	168,963	171,576	-2,613	224,132	223,878	254	258,937	259,004	-67
Korea (South)	หญิง	67,161	68,213	-1,052	79,073	79,784	-711	110,024	110,067	-43	146,447	148,961	-2,514	199,282	198,851	431	228,559	228,754	-195
คูเวต	ชาย	5,511	5,266	245	7,811	8,034	-223	6,690	6,641	49	4,764	5,001	-237	5,806	5,840	-34	6,656	6,782	-126
Kuwait	หญิง	299	310	-11	661	682	-21	659	659	0	466	490	-24	714	721	-7	883	897	-14
ลาว	ชาย	11,624	13,330	-1,706	13,885	13,960	-75	26,059	23,934	2,105	11,825	11,775	50	16,285	15,662	623	19,141	18,062	1,079
Laos	หญิง	8,787	8,733	54	10,203	10,010	193	14,443	12,859	1,584	8,778	8,730	48	11,660	11,262	398	13,469	12,803	666
เลบานอน	ชาย	1,752	1,721	31	1,871	1,894	-23	1,969	1,990	-21	1,640	1,689	-49	1,952	1,974	-22	2,011	2,020	-9
Lebanon	หญิง	398	402	-4	355	345	10	363	364	-1	357	362	-5	539	554	-15	549	529	20
มาเลเซีย	ชาย	518,870	510,218	8,652	413,568	423,453	-9,885	514,532	520,826	-6,294	454,271	462,307	-8,036	542,830	525,809	17,021	572,148	543,561	28,587
Malaysia	หญิง	207,770	209,630	-1,860	152,950	149,179	3,771	240,837	240,154	683	216,037	219,099	-3,062	281,899	274,608	7,291	316,000	304,342	11,658
มัลดีฟส์	ชาย	892	938	-46	805	820	-15	841	884	-43	709	728	-19	894	929	-35	1,007	1,019	-12
Maldives	หญิง	118	116	2	141	153	-12	193	199	-6	162	164	-2	168	167	1	209	208	1
มองโกเลีย	ชาย	185	192	-7	210	211	-1	223	220	3	354	359	-5	373	366	7	341	343	-2
Mongolia	หญิง	79	80	-1	72	68	4	106	106	0	224	227	-3	226	231	-5	176	173	3
เนปาล	ชาย	17,337	17,876	-539	11,162	11,361	-199	13,999	13,955	44	9,693	9,980	-287	11,184	10,797	387	13,402	10,740	2,662
Nepal	หญิง	4,315	4,512	-197	2,212	2,237	-25	2,611	2,602	9	2,141	2,226	-85	2,512	2,451	61	2,206	2,146	60
โอมาน	ชาย	3,196	3,238	-42	2,544	2,570	-26	3,231	3,231	0	2,977	3,025	-48	4,529	4,570	-41	4,424	4,361	63
Oman	หญิง	435	439	-4	329	328	1	534	536	-2	557	556	1	976	995	-19	1,023	1,011	12
ปากีสถาน	ชาย	44,517	44,108	409	53,605	53,530	75	48,671	47,531	1,140	36,796	36,330	466	47,008	42,491	4,517	48,026	45,323	2,703
Pakistan	หญิง	5,109	5,075	34	6,120	6,363	-243	6,717	6,784	-67	4,549	4,691	-142	5,933	5,814	119	5,932	5,989	-57
ฟิลิปปินส์*	ชาย	21,639	22,095	-456	24,447	24,965	-518	27,305	27,933	-628	24,353	25,196	-843	33,289	33,796	-507	38,550	39,085	-535
Philippines	หญิง	20,966	20,867	99	26,202	25,936	266	27,868	27,661	207	25,665	26,151	-486	33,703	33,584	119	37,810	37,652	158
กาตาร์	ชาย	674	671	3	709	709	0	636	635	1	623	639	-16	853	862	-9	1,197	1,204	-7
Qatar	หญิง	57	61	-4	40	41	-1	46	49	-3	81	83	-2	93	94	-1	203	207	-4
ซาอุดีอาระเบีย	ชาย	1,692	1,724	-32	2,529	2,688	-59	2,796	2,869	-73	2,463	2,563	-100	3,097	3,134	-37	3,376	3,373	3
Saudi Arabia	หญิง	177	184	-7	393	401	-8	515	524	-9	397	403	-6	501	513	-12	660	655	5

ชื่อประเทศ เขตมหานคร	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
สหรัฐ	187,050	195,218	-8,168	173,254	164,472	8,782	194,299	283,050	-88,751	187,376	189,958	-2,582	222,429	221,594	835	232,068	229,779	2,289
ฮ่องกง	103,652	105,473	-1,821	91,397	90,126	1,271	117,233	110,816	6,417	100,004	100,845	-841	117,515	117,056	459	120,788	118,843	1,945
ไต้หวัน	17,960	17,249	711	16,782	17,212	-430	15,990	16,073	-83	13,999	14,243	-244	16,198	16,217	-19	15,612	15,530	82
สิงคโปร์	5,608	5,409	199	5,396	5,450	-54	5,346	5,321	25	4,757	4,721	36	5,726	5,641	85	5,679	5,512	167
มาเลเซีย	1,301	1,314	-13	1,752	1,765	-13	1,686	1,712	-26	1,305	1,366	-61	1,443	1,435	8	1,327	1,346	-19
ฟิลิปปินส์	341	337	4	369	374	-5	367	366	1	331	340	-9	245	242	3	279	280	-1
อินโดนีเซีย	4,462	4,486	-24	3,863	3,892	-29	5,216	5,103	113	4,640	4,803	-163	6,429	6,385	44	8,599	8,800	-201
ไทย	2,022	1,973	49	1,733	1,758	-25	2,766	2,752	14	2,257	2,298	-41	3,007	3,011	-4	3,289	3,311	-22
เวียดนาม	3,238	3,242	-4	3,548	3,563	-15	4,728	4,749	-21	5,232	5,357	-125	8,022	8,093	-71	9,644	9,707	-63
สหรัฐอาหรับเอมิเรตส์	544	568	-24	609	618	-9	1,204	1,198	6	1,502	1,534	-32	2,180	2,214	-34	2,661	2,670	-9
United Arab Emirate	33,749	34,300	-551	30,236	30,869	-633	12,570	13,068	-498	9,697	9,992	-295	11,641	11,716	-75	12,567	12,587	-20
เวียดนาม	32,558	32,883	-325	27,251	27,932	-681	6,773	7,168	-395	3,944	4,062	-118	5,020	5,009	11	6,327	6,248	79
เยเมนเหนือ	356	339	17	387	375	12	438	434	4	204	203	1	685	667	18	1,422	1,397	25
เยเมน (North)	30	31	-1	39	39	0	41	41	0	13	12	1	66	68	-2	135	130	5
เยเมนใต้	1,042	1,042	0	1,414	1,437	-23	1,361	1,351	10	1,077	1,140	-63	1,091	1,111	-20	649	686	-17
เยเมน (South)	124	115	9	132	129	3	114	103	11	79	77	2	98	108	-10	90	88	2
ไต้หวัน	241,715	269,805	-28,090	210,154	214,172	-4,018	269,488	271,321	-1,833	220,655	226,115	-5,460	226,971	264,199	-37,228	254,492	256,499	2,007
Taiwan	217,070	223,864	-6,794	173,855	180,606	-6,751	237,895	234,034	3,861	181,498	186,171	-4,673	212,080	212,589	-509	200,633	201,899	-1,266
ฮ่องกง	142,541	147,987	-5,446	127,830	129,718	-1,888	120,348	124,333	-3,985	122,684	124,121	-1,437	139,745	139,520	225	158,627	158,063	564
Hong Kong	105,497	110,500	-5,003	93,202	93,158	44	89,902	93,430	-3,528	98,900	99,631	-731	111,501	111,206	295	141,065	140,387	678
จีน	2,062,458	2,099,333	-36,875	1,976,575	1,985,621	-9,046	2,276,276	2,370,255	-93,979	1,071,652	2,100,132	-21,500	2,499,980	2,574,991	-75,369	2,886,930	2,918,573	68,407
เกาหลี	1,035,567	1,050,071	-14,504	963,498	967,774	-4,276	1,195,223	1,183,729	11,495	1,153,223	1,168,974	-15,751	1,525,194	1,514,415	10,779	1,702,425	1,685,100	17,325
ญี่ปุ่น	3,008,025	3,157,254	-149,229	2,919,773	3,053,995	-134,222	3,471,499	3,553,983	-82,484	3,210,875	3,269,126	-58,251	4,125,154	4,089,006	36,148	4,580,355	4,501,621	85,732
ที่มา: สำนักงานงบประมาณท้องถิ่น																		
กรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย																		
หมายเหตุ: ไม่มีบรรณคนสัญชาติไทยที่เดินทางผ่านเข้า-ออก																		
* ประเทศฟิลิปปินส์มีบรรณคนเกาะปาลาวัน																		

ความซับซ้อนและความสับสนเรื่องคนข้ามชาติในประเทศไทย
โดย กฤตยา อาชวนิจกุล วรธนา จารุสมบัติ และอัญชลี วรากรณ์

80

ชื่อประเทศ	เพศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
		เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
ออสเตรเลีย	ชาย	112,908	121,146	-8,238	115,407	116,258	-851	119,197	120,262	-1,065	106,915	109,494	-2,579	120,021	120,327	-306	127,483	127,728	-245
Australia	หญิง	79,313	79,193	120	80,797	79,422	1,375	81,514	82,507	-993	71,755	73,636	-1,881	78,117	78,094	23	81,172	81,215	-43
หมู่เกาะคาลโดไน	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	29	32	-3	10	7	3	18	19	-1
Caroline Islands	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	7	7	0	5	5	0	4	4	0
หมู่เกาะคุก	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0	0
Cook's Island	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	2	2	0	1	1	0
หมู่เกาะโตโต	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	5	-1	3	3	0	3	3	0
Daito Islands	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	5	0	3	3	0	1	2	-1
ฟีจี	ชาย	466	459	7	555	563	-8	712	712	0	512	526	-14	497	501	-4	485	482	3
Fiji	หญิง	206	207	-1	209	210	-1	298	289	9	314	319	-5	246	249	-3	241	243	-2
กวม	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	16	0	3	4	-1	11	9	2
Guam	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	11	0	8	8	0	6	7	-1
คิริบาส	ชาย	0	0	0	0	0	0	13	16	-3	34	35	-1	20	22	-2	41	42	-1
Kiribass	หญิง	0	0	0	0	0	0	5	4	1	9	9	0	2	3	-1	9	9	0
นาอูรู	ชาย	0	1	-1	3	3	0	2	2	0	3	4	-1	9	8	1	1	1	0
Nauru	หญิง	0	0	0	0	1	-1	1	1	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0
หมู่เกาะนิวคาลิโดเนีย	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	3	3	0	1	1	0
New Caledonia	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0
นิวซีแลนด์	ชาย	17,558	17,437	121	16,040	16,146	-106	19,703	20,130	-427	18,612	19,117	-505	21,938	21,949	-11	22,810	22,853	-43
New Zealand	หญิง	11,589	11,456	133	9,808	9,877	-69	12,706	12,669	37	11,412	11,669	-257	13,281	13,272	9	13,693	13,708	-15
ปาปัวนิวกินี	ชาย	200	187	13	165	175	-10	192	186	6	218	221	-3	197	209	-12	221	218	3
Papua New Guinea	หญิง	89	92	-3	87	82	5	99	93	6	88	96	-8	73	72	1	108	109	-1
หมู่เกาะโซโลมอน	ชาย	21	22	-1	16	15	1	27	33	-6	43	44	-1	32	31	-1	50	49	1
Solomon Island	หญิง	10	9	1	5	4	1	5	5	0	9	10	-1	13	13	0	16	13	3

ชื่อประเทศ	เขต	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
		เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
กวม	ชาย	530	523	7	562	560	2	355	384	-29	239	241	-2	218	219	-1	193	207	-14
Tonga	หญิง	213	222	-9	231	252	-21	127	137	-10	103	107	-4	88	92	-4	94	94	0
ตูวาลู	ชาย	6	6	0	4	7	-3	5	5	0	12	13	-1	12	13	-1	11	17	-6
Tuvalu	หญิง	2	2	0	3	2	1	3	4	-1	2	2	0	2	3	-1	2	2	0
ฟิจิ	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	48	58	-10	87	89	-2	66	62	4
Trust Pacific	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	35	34	1	72	74	-2	39	38	1
วานูอาตู	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,716	2,802	-86	2,907	2,928	-21	54	55	-1
Vanuatu	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	507	520	-13	688	703	-15	14	14	0
วานูอาตู	ชาย	0	0	0	0	0	0	53	59	-6	50	51	-1	63	64	-1			0
Vanuatu	หญิง	0	0	0	0	0	0	13	15	-2	30	31	-1	28	28	0			0
ซามัว	ชาย	49	50	-1	42	42	0	30	33	-3	48	49	-1	72	68	4	37	40	-3
Samoa	หญิง	29	29	0	19	20	-1	21	21	0	34	33	1	38	36	2	30	31	-1
ไมโครนีเชีย	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	19	0	21	23	-2	5	5	0
Micronesia	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	0	5	5	0	1	0	1
รวม	ชาย	1,114	1,098	16	1,327	1,337	-10	740	822	-82	1,295	1,329	-34	1,461	1,467	-6	1,151	1,171	-20
Total	หญิง	9,451	9,120	331	9,139	89,870	1,289	94,792	95,745	-953	84,329	86,497	-2,168	92,674	92,665	9	95,431	95,490	-59
รวม		225,189	231,041	-5,852	223,933	221,639	2,294	215,031	217,567	-2,536	213,849	219,226	-5,377	238,788	239,136	-348	246,921	247,781	-860

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
เพศ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
กลุ่มประเทศในยุโรป																		
แอลเบเนีย	ชาย	34	34	0	16	19	-3	23	25	-2	35	36	-1	56	52	4	54	56
แอลเบเนีย	หญิง	12	14	-2	2	4	-2	5	5	0	6	6	0	20	22	-2	10	10
บอสเนียและเฮอร์เซโกวีนา	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	3	2	30	35	-5	58	51
Bosniaherzegovina	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	0	3	14	16	-2	26	24
บัลแกเรีย	ชาย	236	263	-27	451	463	-12	1,307	1,428	-121	792	825	-33	1,055	1,104	-49	1,608	1,612
Bulgaria	หญิง	115	122	-7	191	206	-15	538	536	2	524	533	-9	823	834	-11	1,385	1,383
สาธารณรัฐโครเอเชีย	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	58	45	13	520	607	-87	672	738
Croatia	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22	22	0	282	287	-5	413	415
เชโกสโลวาเกีย	ชาย	886	875	11	1,606	1,637	-31	2,352	2,402	-50	3,068	3,126	-58	3,539	3,627	-88	4,362	4,394
Czechoslovakia	หญิง	506	495	11	1,013	990	23	1,369	1,398	-29	2,015	2,066	-51	2,373	2,352	21	2,865	2,881
ฮังการี	ชาย	1,810	1,774	36	2,231	2,249	-18	2,487	2,50	37	3,012	3,043	-31	3,553	3,549	4	3,153	3,186
Hungary	หญิง	1,057	1,025	32	1,245	1,241	4	1,550	1,590	-40	2,398	2,435	-37	2,700	2,690	10	2,312	2,336
โปแลนด์	ชาย	8,576	8,838	-262	4,511	4,651	-140	3,640	3,817	-177	2,377	2,470	-93	2,781	2,851	-70	3,264	3,382
Poland	หญิง	4,183	4,213	-30	2,307	2,327	-20	1,834	1,866	-32	1,458	1,483	-25	1,697	1,694	3	2,180	2,202
โรมาเนีย	ชาย	929	921	8	1,221	1,314	-93	1,193	1,248	-55	1,840	2,002	-162	1,787	1,902	-115	1,646	1,699
Romania	หญิง	493	490	3	734	750	-16	849	836	13	1,244	1,264	-20	1,347	1,384	-37	1,113	1,123
สาธารณรัฐสโลวาเนีย	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	13	1	594	580	14	1,031	1,045
Slovenia	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	24	1	431	412	19	865	858
สาธารณรัฐสโลวัก	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	6	-2	203	181
Slovakia	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	0	126	113
สหภาพโซเวียต ²	ชาย	3,970	3,999	-29	6,504	6,492	12	12,364	12,381	-17	37,394	39,108	-1,578	46,898	47,693	-659	30,835	31,666
Soviet Union	หญิง	1,758	1,700	58	3,371	3,439	-68	8,038	7,955	83	25,307	26,441	-997	33,412	33,551	-2	26,320	26,318
ยูโกสลาเวีย	ชาย	4,865	4,890	-25	3,306	3,372	-66	2,199	2,247	-48	2,436	2,558	-122	2,051	2,094	-43	1,795	1,849
Yugoslavia	หญิง	3,644	3,632	12	2,039	2,090	-51	1,249	1,270	-21	1,396	1,442	-46	1,372	1,374	-2	1,099	1,118
รวม : Total	ชาย	21,306	21,594	-288	19,846	20,197	-351	25,565	25,998	-433	51,031	53,229	-2,062	62,868	64,100	-1,096	48,681	49,859
รวม : Total	หญิง	11,768	11,691	77	10,902	11,047	-145	15,432	15,456	-24	34,398	35,716	-1,181	44,477	44,622	-8	38,714	38,781
รวม : Total		33,074	33,285	-211	30,748	31,244	-496	40,997	41,454	-457	85,429	88,945	-3,243	107,345	108,722	-1,104	87,395	88,640

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539			
	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	
ยุโรปตะวันตก : Western Europe																			
ออสเตรีย	ชาย	52	52	0	18	19	-1	25	22	3	47	50	-3	33	35	-2	25	25	0
Andorra	หญิง	37	35	2	20	21	-1	18	20	-2	44	43	1	33	35	-2	20	20	0
ออสเตรีย	ชาย	24,907	24,075	-68	22,511	22,599	-88	22,923	22,642	281	22,684	23,097	-413	24,632	24,821	-189	25,728	25,612	116
Australia	หญิง	14,319	14,515	-196	13,287	13,247	40	13,832	13,645	187	13,164	13,430	-266	14,295	14,388	-93	14,669	14,640	29
เบลเยียม	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23,728	24,286	-558	26,430	26,519	-89	26,267	26,025	242
Belgium	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14,665	15,036	-371	15,626	15,718	-92	14,474	14,366	108
เดนมาร์ก	ชาย	18,740	18,638	102	20,051	20,159	-108	20,339	20,231	108	21,516	22,081	-565	27,921	28,016	-95	31,560	31,596	-36
Denmark	หญิง	11,226	11,033	193	12,159	12,056	103	12,637	12,389	248	12,966	13,243	-277	17,686	17,644	42	19,658	19,657	1
ฟินแลนด์	ชาย	17,662	17,813	-151	14,013	14,121	-108	12,332	12,346	-14	11,862	12,106	-244	14,518	14,548	-30	18,876	18,795	81
Finland	หญิง	11,795	11,962	-167	8,935	9,101	-166	7,272	7,282	-10	6,981	7,085	-104	8,239	8,263	-24	11,313	11,274	39
ฝรั่งเศส	ชาย	102,789	103,619	-830	115,617	116,758	-1,141	121,923	122,453	-530	124,012	126,722	-2,710	128,058	128,519	-461	128,973	129,036	-63
France	หญิง	71,657	71,722	-65	81,875	81,497	378	83,607	83,193	414	91,783	93,292	-1,509	90,544	90,916	-372	87,194	87,551	-357
เยอรมนี	ชาย	161,653	157,639	4,014	172,355	173,781	-1,426	193,728	192,804	924	206,037	210,524	-4,487	226,654	226,837	-183	229,175	228,853	322
Germany	หญิง	89,904	88,019	1,885	97,968	98,144	-776	114,577	133,996	-19,419	123,999	126,782	-2,783	133,057	133,958	-901	128,958	129,344	-386
กรีซ	ชาย	4,746	4,814	-68	5,904	6,072	-168	7,781	7,965	-184	7,560	7,713	-153	9,129	9,400	271	9,086	9,148	-62
Greece	หญิง	3,483	3,485	-2	4,591	4,572	19	6,473	6,326	147	6,032	6,086	-54	7,031	7,119	-88	7,145	7,071	74
ไอซ์แลนด์	ชาย	587	622	-35	761	831	-70	575	594	-19	529	559	-30	686	692	-6	1,060	1,051	9
Iceland	หญิง	231	231	0	400	440	-40	215	213	2	269	294	-25	365	366	-1	592	584	8
ไอร์แลนด์	ชาย	7,004	7,011	-7	6,794	6,765	29	7,409	7,479	-70	6,824	6,993	-169	8,275	8,254	21	8,411	8,419	-8
Ireland	หญิง	5,034	5,018	16	4,822	4,833	-11	5,161	5,170	-9	4,750	4,843	-93	5,857	5,867	-10	5,703	5,697	6
อิตาลี	ชาย	69,440	68,010	1,430	76,486	77,926	-1,440	80,141	78,622	1,519	77,874	79,273	-1,399	83,714	84,640	-926	79,094	79,285	-191
Italy	หญิง	39,595	38,925	670	43,169	43,850	-681	45,640	45,500	140	43,319	44,151	-832	45,195	45,921	-726	41,976	42,032	-56
ลิกเตนสไตน์	ชาย	90	87	3	148	144	4	143	139	4	129	135	-6	162	156	6	148	147	1
Liechtenstein	หญิง	48	43	5	85	89	-4	71	75	-4	74	77	-3	113	110	3	99	104	-5
ลักเซมเบิร์ก	ชาย	773	767	6	856	868	-12	911	894	17	955	1,017	-22	1,149	1,145	4	1,288	1,304	-16
Luxemburg	หญิง	431	420	11	459	455	4	522	508	14	537	550	-13	654	653	1	701	692	9
มอลตา	ชาย	304	290	14	314	307	7	314	314	0	200	203	-5	263	259	4	208	210	-2
Malta	หญิง	125	122	3	141	145	-4	193	192	1	106	112	-6	136	132	4	86	89	-3
โมนาโก	ชาย	7	10	-3	6	9	-3	13	13	0	19	23	-4	33	32	1	35	36	-1
Monaco	หญิง	11	12	-1	8	8	0	17	17	0	12	12	0	20	17	3	28	30	-2

ความซับซ้อนและความสับสนเรื่องคนข้ามชาติในประเทศไทย
โดย กฤตยา อาชวนิจกุล วรรณา จารุสมบุรณ์ และอัญชลี วรางค์รัตน์

84

ชื่อประเทศ	เพศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
		เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
เนเธอร์แลนด์	ชาย	43,606	43,199	407	50,389	49,807	582	50,990	51,973	-983	45,244	46,423	-1,179	52,207	52,513	-306	51,695	52,139	-444
Netherlands	หญิง	26,843	26,692	151	31,225	32,225	-1,000	31,184	31,166	18	27,360	28,546	-1,186	32,069	32,650	-581	30,048	30,616	-568
Norway	ชาย	9,939	9,807	132	10,691	10,881	-190	12,965	12,746	219	13,855	14,188	-333	15,607	15,654	-47	17,793	17,656	137
Norway	หญิง	5,196	5,102	94	5,701	5,749	-48	7,476	7,312	164	8,622	8,769	-147	9,047	9,066	-19	10,154	10,061	93
โปรตุเกส	ชาย	9,109	9,290	-181	9,528	9,726	-198	9,985	10,117	-132	9,557	9,718	-161	10,196	10,189	7	11,537	11,541	-4
Portugal	หญิง	6,491	6,672	-181	6,894	7,025	-131	7,868	7,774	94	7,669	7,744	-75	8,195	8,206	-11	9,618	9,576	42
ซานมารีโน	ชาย	30	28	2	40	39	1	40	34	6	39	41	-2	53	51	2	76	75	1
San Marino	หญิง	10	13	-3	17	23	-6	15	15	0	22	24	-2	30	30	0	48	47	1
สเปน ⁴	ชาย	17,289	17,111	178	19,351	19,504	-153	24,156	23,838	318	19,683	20,475	-792	21,351	21,514	-163	20,669	20,798	-129
Spain	หญิง	14,176	13,822	354	15,390	15,432	-42	21,865	21,308	557	16,404	17,140	-736	18,427	18,593	-166	16,328	16,413	-85
สวีเดน	ชาย	41,540	41,323	217	45,335	45,372	-37	43,453	43,077	376	43,576	44,344	-768	47,242	47,411	-169	51,195	50,480	715
Sweden	หญิง	25,457	25,319	138	29,358	29,130	228	27,737	27,306	431	28,152	28,556	-404	29,796	29,862	-66	32,373	31,817	556
สวิตเซอร์แลนด์	ชาย	47,183	46,323	860	48,682	49,017	-335	51,364	51,084	280	52,986	54,205	-1,219	61,403	61,387	16	64,024	63,899	125
Switzerland	หญิง	28,678	27,367	1,311	30,098	30,420	-322	33,006	32,882	124	34,321	35,216	-895	38,564	38,551	13	38,736	38,765	-29
อังกฤษ ⁵	ชาย	175,053	174,193	860	172,718	173,755	-1,037	182,903	182,095	808	178,980	183,156	-4,176	213,661	213,234	427	226,083	225,462	621
England	หญิง	98,067	96,799	1,268	95,202	94,633	569	103,113	101,822	1,291	95,070	97,295	-2,225	112,081	111,955	126	115,040	114,871	169
นครรัฐวาติกัน	ชาย	48	49	-1	59	56	3	65	64	1	54	55	-1	44	46	-2	44	42	2
Vatican City	หญิง	1	2	-1	4	4	0	8	8	0	11	10	1	3	2	1	4	5	-1
สาธารณรัฐมาซิโดเนีย	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	0	170	164	6	216	220	-4
Macedonia	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	6	6	0	144	137	7	163	167	-4
รวมยุโรปตะวันตก	ชาย	751,651	744,770	6,881	792,627	798,516	-5,889	844,478	841,546	2,932	867,996	887,395	-19,399	973,591	976,026	-2,435	1,003,266	1,001,854	1,412
Total (West)	หญิง	452,815	447,330	5,485	481,808	483,699	-1,891	522,507	538,119	-15,612	536,338	548,342	-12,004	587,207	590,159	-2,952	585,128	585,489	-361
Total	รวม	1,204,466	1,192,100	12,366	1,274,435	1,282,215	-7,780	1,366,985	1,379,665	-12,680	1,404,334	1,435,737	-31,403	1,560,798	1,566,185	-5,387	1,588,394	1,587,343	1,051
รวมทวีปยุโรป	ชาย	774,557	766,564	7,992	817,875	819,713	-1,838	870,043	867,544	2,499	899,027	940,624	-41,597	1,036,459	1,040,126	-3,667	1,051,947	1,051,713	234
Total	หญิง	429,909	425,536	4,373	456,560	462,502	-5,942	496,942	512,121	-15,179	505,307	495,113	10,194	524,339	526,059	-1,720	536,447	535,630	817
รวมทวีปยุโรปตะวันออก และอิตาลี	ชาย	1,257,540	1,222,533	35,007	1,308,111	1,311,489	-3,378	1,409,943	1,421,119	-11,176	1,489,763	1,524,682	-34,919	1,668,143	1,674,907	-6,764	1,675,789	1,675,983	-194
รวมทวีปยุโรปตะวันออก และอิตาลี	หญิง	644,551	639,021	5,530	682,210	684,746	-2,536	731,939	731,575	364	770,716	774,058	-3,342	831,684	834,781	-3,097	834,842	834,270	572
รวม	รวม	1,902,091	1,861,554	40,537	1,990,321	1,996,235	-6,114	2,141,882	2,152,694	-10,812	2,260,526	2,298,735	-38,209	2,499,827	2,509,816	-9,989	2,511,578	2,511,953	-375

หมายเหตุ: * ปีงบประมาณ 2537-2538 จำนวนราษฎรผู้มีสัญชาติไทยที่แจ้ง: การตามรู้เพิ่มเติม ราษฎรผู้มีสัญชาติไทยที่แจ้ง และการตามรู้เพิ่มเติม
การตามรู้เพิ่มเติม: 1. จำนวนราษฎรที่มีสัญชาติไทยที่แจ้ง 2. จำนวนราษฎรที่มีสัญชาติไทยที่แจ้ง และการตามรู้เพิ่มเติม
รวม: รวมราษฎรที่มีสัญชาติไทยที่แจ้ง 3. จำนวนราษฎรที่มีสัญชาติไทยที่แจ้ง และการตามรู้เพิ่มเติม

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534				ปีงบประมาณ 2535				ปีงบประมาณ 2536				ปีงบประมาณ 2537				ปีงบประมาณ 2538				ปีงบประมาณ 2539			
เขตตามทวีป	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
แอฟริกา : Africa																								
แอลจีเรีย	ชาย	1,559	1,545	14	(2)	201	1,516	1,521	(5)	2,192	2,142	50	1,181	1,204	(23)	1,553	1,523	30	2,033	1,977	56			
Algeria	หญิง	214	216	(2)	(3)	33	31	206	(5)	229	223	6	162	169	(7)	246	247	(1)	317	312	5			
อังกา	ชาย	37	40	(3)	(2)	27	20	85	4	62	61	1	34	35	(1)	5	4	1	32	30	2			
Angola	หญิง	15	17	(2)	(2)	89	71	71	-	89	90	(1)	45	41	4	130	127	3	21	20	1			
เบนินคาโซม	ชาย	34	30	4	(2)	89	85	4	4	62	61	1	34	35	(1)	5	53	4			-			
Benindahomae	หญิง	56	46	10	(10)	71	71	71	-	89	90	(1)	45	41	4	130	127	3			-			
บอตสวานา	ชาย	44	35	9	(9)	40	41	41	(1)	57	58	(1)	74	72	2	75	74	1	65	63	2			
Botswana	หญิง	13	8	5	(5)	31	30	30	1	30	28	2	52	52	-	68	67	1	50	51	(1)			
บูร์กินาฟาโซ	ชาย	-	-	-	-	-	-	-	-	33	30	3	32	32	-	65	66	(1)	39	35	4			
Burkina	หญิง	-	-	-	-	-	-	-	-	11	11	-	14	15	(1)	45	45	-	12	13	(1)			
บุรุนดี	ชาย	16	16	-	-	27	26	26	1	35	31	4	20	24	(4)	24	22	2	19	20	(1)			
Burundee	หญิง	7	5	2	(2)	14	10	4	4	24	24	-	7	10	(3)	13	11	2	15	13	2			
แคเมอรูน	ชาย	57	59	(2)	(2)	128	129	129	(1)	164	156	8	153	121	32	156	147	9	223	200	23			
Cameroon	หญิง	37	33	4	(4)	61	64	64	(3)	72	69	3	66	68	(2)	89	81	8	82	80	2			
เคปเวิร์ด	ชาย	1	1	-	-	8	8	8	-	1	1	-	4	3	1	6	7	(1)	10	11	(1)			
Capeword	หญิง	1	1	-	-	2	2	2	-	1	1	-	1	1	-	7	8	(1)	1	0	1			
ชาด	ชาย	7	9	(2)	(2)	14	14	14	-	10	10	-	10	9	1	12	11	1	24	22	2			
Chad	หญิง	5	4	1	(1)	7	7	7	-	9	8	1	5	6	-	12	11	1	14	14	-			
คอโมโรส	ชาย	30	29	1	(1)	32	32	32	-	19	19	-	124	124	-	80	75	5	108	107	1			
Comorose	หญิง	13	16	(3)	(3)	1	2	2	(1)	4	4	-	84	85	(1)	42	43	(1)	43	43	-			
คองโก	ชาย	64	66	(2)	(2)	99	101	101	(2)	122	120	2	75	81	(6)	83	78	5	103	105	(2)			
Congo	หญิง	14	18	(4)	(4)	17	16	16	1	28	27	1	24	24	-	19	20	(1)	53	52	1			
จิบูตี	ชาย	47	50	(3)	(3)	53	54	54	(1)	70	70	(6)	99	100	(1)	112	113	(1)	75	78	(3)			
Djibouti	หญิง	18	16	2	(2)	9	8	8	1	24	25	(1)	38	38	-	51	50	1	54	56	(2)			
อียิปต์	ชาย	2,438	2,557	(119)	(119)	2,881	2,982	2,982	(101)	3,288	3,410	(122)	2,767	2,869	(102)	3,087	3,151	(64)	3,206	3,285	(79)			
Egypt	หญิง	727	770	(43)	(43)	851	883	883	(32)	1,041	1,058	(17)	923	964	(41)	971	984	(13)	869	862	7			

ชื่อประเทศ	เขตแดนทวีป	เพศ	ปีงบประมาณ 2554										ปีงบประมาณ 2555										ปีงบประมาณ 2556									
			เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
เอเควาโทเรียล		ชาย	3	3	-	7	8	(3)	28	31	(3)	8	9	(1)	3	3	(1)	3	3	(1)	3	3	(1)	3	3	(1)	3	3	(1)	3	3	(1)
Equatorial		หญิง	0	0	0	5	5	(1)	28	29	(1)	6	6	(1)	4	4	(1)	4	4	(1)	4	4	(1)	4	4	(1)	4	4	(1)	4	4	(1)
เอธิโอเปีย		ชาย	245	248	(3)	309	325	(16)	275	308	(33)	322	344	(22)	496	511	(15)	468	489	(21)	468	489	(21)	468	489	(21)	468	489	(21)	468	489	(21)
Ethiopia		หญิง	75	81	(6)	144	152	(8)	145	174	(29)	143	144	(1)	164	171	(7)	180	175	(5)	180	175	(5)	180	175	(5)	180	175	(5)	180	175	(5)
กาบอง		ชาย	48	49	(1)	67	70	(3)	59	61	(2)	40	39	1	82	83	(1)	94	95	(1)	94	95	(1)	94	95	(1)	94	95	(1)	94	95	(1)
Gabon		หญิง	31	29	2	30	35	(5)	35	38	(3)	30	30	-	37	38	(1)	26	23	3	26	23	3	26	23	3	26	23	3	26	23	3
แกมเบีย		ชาย	290	284	6	280	269	11	279	265	14	232	248	(16)	259	277	(18)	309	295	14	309	295	14	309	295	14	309	295	14	309	295	14
Gambia		หญิง	17	23	(6)	35	30	5	30	33	(3)	41	37	4	75	81	(6)	40	42	(2)	40	42	(2)	40	42	(2)	40	42	(2)	40	42	(2)
กานา		ชาย	740	472	268	1,058	991	67	1,011	1,092	(81)	856	811	45	894	870	24	1,358	1,200	158	1,358	1,200	158	1,358	1,200	158	1,358	1,200	158	1,358	1,200	158
Ghana		หญิง	296	243	53	488	480	8	587	598	(11)	587	581	6	750	748	2	869	871	(2)	869	871	(2)	869	871	(2)	869	871	(2)	869	871	(2)
กินี		ชาย	442	438	4	552	549	3	694	672	22	581	628	(47)	865	844	21	880	895	(15)	880	895	(15)	880	895	(15)	880	895	(15)	880	895	(15)
Guinea		หญิง	58	56	2	81	90	(9)	107	93	14	135	141	(6)	215	192	23	211	235	(24)	211	235	(24)	211	235	(24)	211	235	(24)	211	235	(24)
กินีบีซาว		ชาย	32	35	(3)	16	20	(4)	20	21	(1)	41	37	4	28	31	(3)	46	44	2	46	44	2	46	44	2	46	44	2	46	44	2
Guineebissau		หญิง	9	10	(1)	7	7	-	7	5	2	12	14	(2)	6	7	(1)	16	16	-	16	16	-	16	16	-	16	16	-	16	16	-
ไอวอรีโคสต์		ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	94	98	(4)	115	111	4	147	150	(3)	147	150	(3)	147	150	(3)	147	150	(3)	147	150	(3)
Ivory Coast		หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	117	123	(6)	172	167	5	223	226	(3)	223	226	(3)	223	226	(3)	223	226	(3)	223	226	(3)
เคนยา		ชาย	973	951	22	1,213	1,209	4	1,216	1,226	(10)	854	839	15	1,197	1,119	78	1,059	1,105	(46)	1,059	1,105	(46)	1,059	1,105	(46)	1,059	1,105	(46)	1,059	1,105	(46)
Kenya		หญิง	896	891	5	1,309	1,282	27	960	959	1	681	684	(3)	765	773	(8)	657	661	(4)	657	661	(4)	657	661	(4)	657	661	(4)	657	661	(4)
เลโซโท		ชาย	225	168	57	152	131	21	29	34	(5)	51	37	14	50	45	5	102	93	9	102	93	9	102	93	9	102	93	9	102	93	9
Lesotho		หญิง	35	30	5	34	32	2	6	6	-	7	7	-	14	13	1	21	20	1	21	20	1	21	20	1	21	20	1	21	20	1
ไลบีเรีย		ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	257	245	12	297	288	9	283	250	33	283	250	33	283	250	33	283	250	33	283	250	33
Liberia		หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	53	45	8	40	34	6	38	39	(1)	38	39	(1)	38	39	(1)	38	39	(1)	38	39	(1)
ลิเบีย		ชาย	1,744	1,730	14	1,853	1,876	(23)	1,832	1,822	10	1,262	1,302	(40)	1,351	1,293	58	1,353	1,416	(63)	1,353	1,416	(63)	1,353	1,416	(63)	1,353	1,416	(63)	1,353	1,416	(63)
Libya		หญิง	142	138	4	116	124	(8)	126	121	5	82	87	(5)	118	116	2	95	100	(5)	95	100	(5)	95	100	(5)	95	100	(5)	95	100	(5)
มาดากัสการ์		ชาย	22	25	(3)	35	37	(2)	38	33	5	36	39	(3)	34	35	(1)	40	41	(1)	40	41	(1)	40	41	(1)	40	41	(1)	40	41	(1)
Madagascar		หญิง	25	26	(1)	33	33	-	46	48	(2)	41	43	(2)	35	36	(1)	37	36	1	37	36	1	37	36	1	37	36	1	37	36	1
มาลาวี		ชาย	72	73	(1)	116	105	11	67	62	5	83	65	18	88	82	6	100	86	14	100	86	14	100	86	14	100	86	14	100	86	14
Malawi		หญิง	14	17	(3)	18	11	7	39	18	21	14	14	-	38	31	7	6	6	-	6	6	-	6	6	-	6	6	-	6	6	-

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
เขตคาบทวีป	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
ชาย มาลี	1,374	1,346	28	1,894	1,893	1	2,172	2,173	(1)	1,737	1,821	(84)	2,141	2,143	(2)	2,948	2,934	14
หญิง Mali	104	103	1	160	154	6	254	232	22	241	238	3	321	269	52	355	358	(3)
ชาย มอริเตเนีย	164	167	(3)	43	40	3	226	242	(16)	300	307	(7)	189	186	3	213	213	-
หญิง Mauritania	84	80	4	16	22	(6)	90	101	(11)	128	132	(4)	89	89	-	85	57	28
ชาย มอริเชียส	2,178	2,159	19	2,110	2,143	(33)	1,908	1,939	(31)	1,250	1,262	(12)	1,247	1,261	(14)	1,303	1,315	(12)
หญิง Mauritius	1,281	1,301	(20)	1,219	1,234	(15)	1,076	1,095	(19)	653	677	(24)	653	666	(13)	672	688	(16)
ชาย โมร็อกโก	559	556	3	937	903	34	1,270	1,407	(122)	831	869	(38)	950	927	23	1,050	1,058	(8)
หญิง Morocco	232	223	9	325	310	15	421	434	(13)	412	440	(28)	459	458	1	507	503	4
ชาย โมซัมบิก	18	18	-	27	39	(12)	28	29	(1)	22	22	-	16	22	(6)	27	27	-
หญิง Mozambique	8	10	(2)	8	10	(2)	5	7	(2)	22	22	-	12	11	1	28	27	1
ชาย นามิเบีย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	69	70	(1)	47	46	1	69	66	3
หญิง Namibia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	70	72	(2)	77	75	2	41	41	-
ชาย ไนเจอร์	22	21	1	35	36	(1)	128	118	10	83	85	(2)	72	69	3	79	74	5
หญิง Niger	2	2	-	1	2	(1)	27	28	(1)	37	36	1	34	32	2	14	14	-
ชาย ไนจีเรีย	3,495	3,651	(156)	1,918	1,986	(68)	1,512	1,541	(29)	930	974	(44)	682	656	26	720	721	(1)
หญิง Nigeria	909	872	37	669	740	(71)	606	594	12	507	527	(20)	481	475	6	494	497	(3)
ชาย ปาเลสไตน์	0	0	0	0	0	0	0	0	0	165	170	(11)	227	225	2	4,424	4,361	63
หญิง Palestine	0	0	0	0	0	0	0	0	0	22	22	-	56	59	(3)	1,023	1,011	12
ชาย รวันดา	8	9	(1)	21	21	-	24	24	-	9	11	(2)	27	28	(1)	18	19	(1)
หญิง Rawanda	3	2	1	11	8	3	8	13	(5)	12	12	-	12	12	-	12	15	(3)
ชาย เซาโตมและปรินซิเป	14	19	(5)	9	9	-	10	9	1	10	7	3	8	9	(1)	16	17	(1)
หญิง Soutome&Principe	6	8	(2)	1	1	-	6	5	1	2	2	-	7	7	-	1	1	-
ชาย เซเชลส์	31	33	(2)	50	52	(2)	71	69	2	68	70	(2)	93	93	-	91	93	(2)
หญิง Seshales	29	24	5	39	42	(3)	37	36	1	35	36	(1)	44	44	-	38	39	(1)
ชาย ซีเรียและเลบานอน	143	136	7	188	173	15	321	318	3	197	198	(1)	256	225	31	282	287	(5)
หญิง Sierraleone	37	39	(2)	49	49	-	146	147	(1)	48	50	(2)	103	79	24	80	81	(1)
ชาย โซมาเลีย	273	276	(3)	163	174	(11)	184	180	4	158	159	(1)	228	216	12	218	202	16
หญิง Somalia	347	349	(2)	83	79	4	38	44	(6)	36	37	(1)	56	58	(2)	59	54	5
ชาย ซูดาน	603	618	(15)	500	495	5	515	545	(30)	514	537	(23)	510	511	(1)	451	457	(6)

ชื่อประเทศ	เขตตามทวีป	เพศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
			เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
Sudan		หญิง	91	91	-	108	110	(2)	118	123	(5)	105	113	(8)	63	65	(2)	80	80	-
สวาซิแลนด์		ชาย	19	18	1	39	40	(1)	21	26	(5)	26	24	2	33	32	1	34	36	(2)
Swaziland		หญิง	8	8	-	6	5	1	16	15	1	20	20	-	31	31	-	48	46	2
แทนซาเนีย		ชาย	872	858	14	929	961	(32)	917	962	(45)	766	786	(20)	763	777	(14)	778	762	16
Tanzania		หญิง	206	203	3	203	206	(3)	266	278	(12)	284	292	(8)	278	279	(1)	325	324	1
โตโก		ชาย	53	50	3	77	78	(1)	83	72	11	77	80	(3)	64	63	1	80	71	9
Togo		หญิง	33	29	4	51	51	-	56	53	3	38	38	-	41	41	-	63	63	-
ตูนิเซีย		ชาย	571	582	(11)	622	647	(25)	1,524	1,545	(21)	586	601	(19)	910	920	(10)	866	868	(2)
Tunisia		หญิง	160	165	(5)	169	175	(6)	274	277	(3)	195	199	(4)	282	292	(10)	316	321	(5)
เซเนกัล		ชาย	436	442	(6)	482	477	5	500	499	1	340	352	(12)	353	331	22	481	436	45
Senegal		หญิง	87	89	(2)	74	71	3	123	120	3	102	100	2	88	87	1	158	156	2
ยูกันดา		ชาย	103	103	-	99	101	(2)	193	198	(5)	181	183	(2)	305	311	(6)	384	407	(23)
Uganda		หญิง	79	78	1	85	77	8	331	334	(3)	322	332	(10)	663	663	-	974	960	14
ชาด		ชาย	342	306	36	480	466	14	378	372	6	306	309	(3)	253	255	(2)	238	223	15
Zaire		หญิง	151	129	22	140	134	6	192	196	(4)	139	148	(9)	124	127	(3)	158	158	-
แซมเบีย		ชาย	156	177	(21)	153	148	5	186	189	(3)	152	156	(4)	141	156	(15)	121	126	(5)
Zambia		หญิง	65	75	(10)	72	68	4	120	121	(1)	98	101	(3)	115	112	3	118	120	(2)
ซิมบับเว		ชาย	0	0	0	0	0	0	367	400	(33)	317	329	(12)	296	304	(8)	330	314	16
Zimbabwe		หญิง	0	0	0	0	0	0	202	204	(2)	202	216	(14)	172	173	(1)	197	192	5
แอฟริกา		ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	37	37	-	31	33	(2)	13	13	-
Africa		หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	14	-	14	17	(3)	7	7	-
แอฟริกากลาง		ชาย	6	6	-	12	11	1	4	5	(1)	6	6	-	9	11	(2)	9	10	(1)
Central of Africa		หญิง	4	2	2	2	3	(1)	2	2	-	2	2	-	4	4	-	0	0	-
แอฟริกาใต้		ชาย	4,187	4,260	(73)	4,683	4,650	33	8,669	8,671	(2)	11,023	11,266	(243)	12,236	12,236	-	11,783	11,788	(5)
Rep.of South Africa		หญิง	3,719	3,682	37	4,440	4,416	24	8,830	8,737	93	11,250	11,489	(239)	12,477	12,604	(127)	12,015	11,938	77
รวม		ชาย	24,797	24,723	74	26,149	26,157	-108	32,832	33,282	-450	29,480	30,145	-665	33,192	32,993	199	39,203	38,993	210
รวม		หญิง	10,353	10,327	26	11,571	11,567	-4	14,938	16,900	-38	18,372	19,804	-432	20,887	20,938	-51	21,821	21,721	100
Grand total		รวม	35,150	35,050	100	37,720	37,724	-4	47,770	50,182	-412	47,852	49,949	-1,097	54,079	53,931	148	61,024	60,714	310

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534						ปีงบประมาณ 2535						ปีงบประมาณ 2536						ปีงบประมาณ 2537						ปีงบประมาณ 2538						ปีงบประมาณ 2539					
	เขตตามทวีป	เพศ	เข้า	ออก	คงเหลือ	สุทธิ	เข้า	ออก	คงเหลือ	สุทธิ	เข้า	ออก	คงเหลือ	สุทธิ	เข้า	ออก	คงเหลือ	สุทธิ	เข้า	ออก	คงเหลือ	สุทธิ	เข้า	ออก	คงเหลือ	สุทธิ	เข้า	ออก	คงเหลือ	สุทธิ						
อเมริกาเหนือ & Central America	อินเดียนตะวันตก	ชาย	0	0	0		0	0	0		20	19	1	3	3	0	9	9	0	5	5	0	0	5	5	0	0	5	5	0	0					
		หญิง	0	0	0		0	0	0		19	21	-2	1	1	0	2	2	0	2	2	0	0	2	2	0	0	2	2	0	0					
บาฮามาส	Bahamas	ชาย	217	195	22	46	128	95	33	54	47	7	79	67	12	38	38	0	33	32	1	1	33	32	1	1	33	32	1	1						
		หญิง	65	69	-4	31	31	0	31	31	0	16	16	0	17	15	2	16	15	2	16	22	-6	22	-6	22	22	-6	22	-6						
บาร์เบโดส	Barbados	ชาย	97	90	7	61	60	1	98	90	8	51	54	-3	87	95	-8	56	67	-11	38	42	-4	106	115	-9	115	126	-11	115						
		หญิง	33	37	-4	23	26	-3	38	38	0	33	32	1	50	51	-1	38	42	-4	106	115	-9	115	126	-11	115	126	-11	115						
เบลีซ	Belice	ชาย	181	174	7	168	163	5	135	138	-3	92	96	-4	114	117	-3	106	115	-9	115	126	-11	115	126	-11	115	126	-11	115						
		หญิง	62	59	3	78	73	5	66	69	-3	59	57	2	44	46	-2	51	52	-1	52	53	-1	53	54	-1	54	55	-1	55						
เบอร์มิวดาส	Bermuda	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
		หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
แคนาดา	Canada	ชาย	43,583	43,681	-98	45,303	45,591	-288	43,401	43,709	-308	39,969	40,530	-561	43,786	43,731	55	44,870	44,733	137	44,870	44,733	137	44,870	44,733	137	44,870	44,733	137	44,870						
		หญิง	26,571	26,555	16	28,000	28,101	-101	25,791	25,993	-202	24,315	24,863	-548	26,164	26,106	58	25,504	25,465	39	25,504	25,465	39	25,504	25,465	39	25,504	25,465	39	25,504						
คอสตาริกา	Costa Rica	ชาย	102	98	4	97	101	-4	115	112	3	159	159	0	143	157	-14	153	147	6	153	147	6	153	147	6	153	147	6	153						
		หญิง	70	76	-6	75	73	2	93	91	2	98	100	-2	88	88	0	85	90	-5	85	90	-5	85	90	-5	85	90	-5	85						
คิวบา	CUBA	ชาย	36	37	-1	96	91	5	96	94	2	98	97	1	150	199	-49	123	172	-49	123	172	-49	123	172	-49	123	172	-49	123						
		หญิง	21	21	0	45	47	-2	52	51	1	98	96	2	83	84	-1	65	62	3	65	62	3	65	62	3	65	62	3	65						
โดมินิกัน	Dominican	ชาย	228	227	1	267	259	8	179	190	-11	172	183	-11	250	251	-1	227	244	-17	227	244	-17	227	244	-17	227	244	-17	227						
		หญิง	102	103	-1	123	122	1	74	76	-2	96	102	-6	147	152	-5	94	98	-4	94	98	-4	94	98	-4	94	98	-4	94						
เอลซัลวาดอร์	El Salvador	ชาย	38	38	0	24	27	-3	43	41	2	32	32	0	60	60	0	34	32	2	34	32	2	34	32	2	34	32	2	34						
		หญิง	35	36	-1	30	32	-2	37	38	-1	20	23	-3	45	44	1	36	36	0	36	36	0	36	36	0	36	36	0	36						
เกรนาดา	Grenada	ชาย	27	25	2	6	12	-6	9	12	-3	14	13	1	17	22	-5	11	10	1	11	10	1	11	10	1	11	10	1	11						
		หญิง	10	17	-7	3	7	-4	10	6	4	6	9	-3	14	14	0	2	3	-1	2	3	-1	2	3	-1	2	3	-1	2						
กรีนแลนด์	Greenland	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
		หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0						
กัวเตมาลา	Guatemala	ชาย	96	73	23	88	97	-9	67	71	-4	63	62	1	74	77	-3	59	59	0	59	59	0	59	59	0	59	59	0	59						
		หญิง	54	50	4	65	61	4	50	53	-3	45	44	1	74	75	-1	44	42	2	44	42	2	44	42	2	44	42	2	44						
เฮติ		ชาย	21	26	-5	17	11	6	26	26	0	29	29	0	24	26	-2	11	13	-2	11	13	-2	11	13	-2	11	13	-2	11						
		หญิง																																		

ความซับซ้อนและความสับสนเรื่องคนข้ามชาติในประเทศไทย
โดย กฤตยา อาชวนิจกุล วรรณภา จารุสมบัติ และอัญชลี วรากรณ์

90

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
เขตตามทวีป	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
Haiti	หญิง	21	20	1	31	28	3	67	69	-2	27	29	-2	34	34	0	10	0
ฮอนดูรัส	ชาย	58	72	-14	134	130	4	264	249	15	144	152	-8	161	167	-6	102	0
Honduras	หญิง	14	17	-3	67	65	2	107	112	-5	71	71	0	74	78	-4	79	-3
จาเมกา	ชาย	133	136	-3	128	125	3	208	211	-3	171	175	-4	166	160	6	135	4
Jamaica	หญิง	80	77	3	76	73	3	130	128	2	81	86	-5	73	77	-4	57	-2
เม็กซิโก	ชาย	1,957	1,932	25	2,058	2,067	-9	2,230	2,248	-18	1,941	1,984	-43	1,576	1,580	-4	1,891	-6
Mexico	หญิง	1,723	1,709	14	1,775	1,758	17	1,982	1,993	-11	1,830	1,856	-26	1,216	1,217	-1	1,422	2
นิการากัว	ชาย	7	9	-2	25	25	0	52	50	2	24	25	-1	42	42	0	41	2
Nicaragua	หญิง	5	6	-1	20	22	-2	27	28	-1	16	15	1	29	30	-1	28	-1
ปานามา	ชาย	227	235	-8	271	282	-11	299	300	-1	287	294	-7	245	253	-8	175	-2
Panama	หญิง	99	104	-5	115	120	-5	138	135	3	122	125	-3	108	107	1	81	1
เซนต์คริสโตเฟอร์และเนวิส	ชาย	0	0	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0
St.Christopher&Navis	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	0	0	0
เซนต์ลูเชีย	ชาย	2	2	0	4	4	0	3	2	1	3	1	2	9	12	-3	3	0
St. Lucia	หญิง	0	0	0	2	2	0	2	3	-1	3	3	0	4	4	0	10	1
เซนต์วินเซนต์และเกรนาดีนส์	ชาย	0	0	0	0	0	0	1	1	0	2	2	0	0	0	0	3	0
St. Vincent & the Grenadines	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	-1
ตรินิแดดและโตเบโก	ชาย	102	105	-3	120	122	-2	143	148	-5	115	119	-4	111	113	-2	118	0
Trinidad & Tobago	หญิง	77	72	5	85	86	-1	132	124	8	86	88	-2	56	58	-2	60	1
สหรัฐอเมริกา	ชาย	168,906	170,106	-1,200	181,175	181,522	-347	190,227	191,288	-1,061	191,899	195,874	-3,975	218,500	219,018	-518	224,412	-310
U.S.A.	หญิง	91,730	92,151	-421	99,018	98,801	217	103,042	103,509	-467	104,488	106,405	-1,917	111,971	111,995	-24	114,869	-244
หมู่เกาะเคย์แมน	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	-	11	11	-	10	-
Cayman Islands	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	-	2	2	-	3	-
เกาะคูราเซา	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	4	21	-	-	-	2	(1)
Curacao	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	2	7	3	3	-	1	-
กัวเดอลุป	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	19	25	(6)	5	6	(1)	-8	(5)
Guadeloupe	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	15	15	-	5	6	(1)	3	1
มาร์ตีนิก	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	(1)	15	15	-	8	(1)

ชื่อประเทศ	เพศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
		เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
แยกตามทวีป																			
Martinique	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	-	20	20	-	5	5	-
เปอร์โตริโก	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	-	3	3	-	2	2	-
Puerto Rico	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	-	2	2	-	-	-	-
หมู่เกาะเวอร์จิน	ชาย	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	8	-	199	194	5	6	6	-
Virgin Is.	หญิง	0	0	0	0	0	0	0	0	0	3	3	-	167	168	(1)	1	1	-
รวม		216,018	217,261	-1,243	230,170	230,784	-614	237,671	239,047	-1,376	235,459	240,051	-4,592	265,820	266,382	-562	272,635	272,897	-262
TOTAL		120,772	121,179	-407	129,677	129,537	140	131,883	132,568	-680	131,580	134,082	-2,502	140,516	140,502	14	147,589	147,811	-222
Global Total		336,790	338,440	-1,650	359,847	360,321	-474	369,554	371,615	-2,056	367,039	374,133	-7,094	406,336	406,884	-548	415,224	415,708	-484

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
เขตตามทวีป	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
อเมริกาใต้ South America																		
อาร์เจนตินา	ชาย 1,126	1,115	11	1,409	1,448	-39	1,726	1,680	46	1,896	1,936	-40	2,216	2,212	4	2,318	2,319	-1
Argentina	หญิง 721	710	11	942	947	-5	1,283	1,253	30	1,261	1,312	-51	1,598	1,609	-11	1,523	1,519	4
โบลิเวีย	ชาย 201	215	-14	323	330	-7	239	225	14	172	175	-3	214	221	-7	223	234	-11
Bolivia	หญิง 88	94	-6	112	116	-4	100	99	1	101	106	-5	141	145	-4	174	176	-2
บราซิล	ชาย 2,269	2,213	56	2,328	2,352	-24	4,040	4,032	8	3,804	3,902	-98	4,269	4,310	-41	3,854	3,897	-43
Brazil	หญิง 2,123	2,121	2	2,236	2,256	-20	3,891	3,784	107	3,398	3,508	-110	3,589	3,654	-65	3,350	3,371	-21
ชิลี	ชาย 350	393	-43	501	522	-21	760	768	-8	534	557	-23	599	738	-139	699	721	-22
Chile	หญิง 226	223	3	324	312	12	354	351	3	383	399	-16	505	506	-1	549	554	-5
โคลัมเบีย	ชาย 537	535	2	717	750	-33	809	807	2	634	652	-18	883	874	9	767	798	-31
Columbia	หญิง 386	391	-5	484	506	-22	553	526	27	492	506	-14	665	693	-28	737	739	-2
เอกวาดอร์	ชาย 139	149	-10	142	149	-7	174	177	-3	142	145	-3	172	163	9	162	177	-15
Ecuador	หญิง 85	96	-11	155	149	6	146	145	1	131	137	-6	132	127	5	124	131	-7
กายอานา	ชาย 22	22	0	25	24	1	29	29	0	22	25	-3	25	29	-4	12	11	1
Guyana	หญิง 11	10	1	24	23	1	50	51	-1	14	14	0	13	13	0	11	12	-1
ปารากวัย	ชาย 67	56	11	72	76	-4	51	52	-1	69	68	1	43	45	-2	47	45	2
Paraguay	หญิง 35	35	0	45	46	-1	45	46	-1	71	69	2	44	43	1	32	32	0
เปรู	ชาย 296	305	-9	429	441	-12	500	517	-17	587	609	-22	690	689	1	796	813	-17
Peru	หญิง 178	193	-15	257	261	-4	271	230	41	362	374	-12	441	446	-5	364	377	-13
ซูรินาม	ชาย 79	72	7	182	155	27	65	67	-2	49	47	2	78	64	14	60	70	-10
Suriname	หญิง 39	35	4	78	73	5	55	59	-4	37	37	0	62	53	9	44	51	-7
อุรุกวัย	ชาย 114	103	11	245	253	-8	580	590	-10	320	329	-9	392	432	-40	300	306	-6
Uruguay	หญิง 91	92	-1	158	153	5	252	256	-4	208	210	-2	340	342	-2	257	261	-4
เวเนซุเอลา	ชาย 332	346	-14	397	403	-6	380	385	-5	430	439	-9	364	369	-5	387	404	-17
Venezuela	หญิง 251	254	-3	338	343	-5	287	288	-1	329	337	-8	342	343	-1	315	320	-5
รวม	ชาย 5,572	5,524	48	6,770	6,903	-133	9,353	9,329	24	8,659	8,884	-225	9,945	10,146	-201	9,625	9,795	-170
รวม	หญิง 4,234	4,254	-20	5,151	5,185	-32	7,287	7,088	199	6,787	7,009	-222	7,872	7,974	-102	7,480	7,543	-63
รวม	ชาย 9,806	9,778	28	11,921	12,088	-165	16,640	16,417	223	15,446	15,893	-447	17,817	18,120	-303	17,105	17,338	-233

ชื่อประเทศ	ปีงบประมาณ 2534			ปีงบประมาณ 2535			ปีงบประมาณ 2536			ปีงบประมาณ 2537			ปีงบประมาณ 2538			ปีงบประมาณ 2539		
เขตตามทวีป	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ	เข้า	ออก	คงเหลือ
รวมทวีปอเมริกา	221,590	222,785	-1,195	236,940	237,687	-747	247,024	248,376	-1,352	244,118	248,935	-4,817	275,765	276,528	-763	282,260	282,692	-432
Total (America)	125,006	125,433	-427	134,830	134,722	108	139,175	139,656	-481	138,367	141,091	-2,724	148,388	148,476	-88	150,069	150,354	-285
รวมทั้งหมด	346,596	348,218	-1,622	371,770	372,409	-639	386,199	388,032	-1,833	382,485	390,026	-7,541	424,153	425,004	-851	432,329	433,046	-717
ชาติอื่นๆ*	4,983	6,105	-1,122	3,237	3,735	-498	3,021	3,800	-775	400	405	-5	307	319	-12	419	411	8
Others	2,592	3,119	-527	1,808	2,060	-252	1,816	2,041	-225	205	214	-9	160	164	-4	359	354	5
	7,575	9,224	-1,649	5,045	5,795	-750	4,837	5,841	-1,004	605	619	-14	467	483	-16	778	765	13
ไม่รู้สัญชาติ	2,757	2,895	-138	3,235	3,286	-51	3,271	3,394	-123	437	771	-334	717	1,001	-284	512	1,003	-491
Unknown	2,139	2,255	-116	2,463	2,517	-54	2,796	2,889	-93	275	420	-145	449	621	-172	335	546	-211
	4,896	5,150	-254	5,698	5,803	-105	6,067	6,283	-216	712	1,191	-479	1,166	1,622	-456	847	1,549	-702
ไร้สัญชาติ	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,500	2,553	-53	2,417	2,416	1	1,794	1,772	22
Stateless	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2,177	2,215	-38	1,896	1,906	-10	1,411	1,417	-6
	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4,677	4,768	-91	4,313	4,322	-9	3,205	3,189	16
ไทย	556,266	559,001	-2,735	689,934	707,963	-18,029	826,843	872,798	-45,955	838,670	874,050	-35,380	998,202	1,043,361	-45,159	1,066,836	1,089,869	-23,033
Thailand	382,260	413,637	-28,377	503,465	523,100	-19,635	585,423	613,866	-28,443	635,855	643,247	-7,391	729,173	742,802	-13,629	777,125	788,869	-11,744
	938,526	969,633	-31,112	1,193,399	1,231,063	-37,664	1,412,266	1,486,664	-74,398	1,474,526	1,517,297	-42,771	1,727,375	1,786,163	-58,788	1,843,961	1,878,738	-34,777

แบบสำรวจ

จำนวนคนงานต่างชาติที่ลักลอบเข้ามาทำงานในประเทศไทย
จังหวัด.....

- ① ท่านสำรวจครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่.....
- ② จำนวนคนงานต่างชาติที่สำรวจได้ คือคน
แบ่งเป็น พม่า.....คน
 แขก.....คน
 ลาว.....คน
 เขมร.....คน
 อื่นๆ.....คน
- ③ จังหวัดของท่านได้รับการผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติตามมติของคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2539 หรือไม่
☐ ไม่ได้รับ ท่านเห็นว่าจังหวัดของท่านสมควรได้รับการผ่อนผันหรือไม่
☐ สมควร เพราะ
.....
.....
☐ ไม่สมควร เพราะ.....
.....
.....
☐ ได้รับ ปัจจุบันมีผู้มาจดทะเบียนแล้วจำนวน.....คน
- ④ ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรต่อกฎผ่อนผันให้มีการจ้างแรงงานต่างชาติได้ในบางพื้นที่
☐ เห็นด้วย เพราะ
.....
.....
☐ ไม่เห็นด้วย เพราะ
.....
.....
☐ อื่นๆ
.....
.....

๑ ปัจจุบัน มีจำนวนคนงานต่างชาติไร้ฝีมือที่ลี้ภัยเข้ามาทำงานในจังหวัดของท่านหรือไม่ มีจำนวนเท่าใด
สัญญาใดบ้าง และทำงานในสาขาการผลิตหรือกิจการใด

☐ มี (โปรดกรอกลงในแบบสำรวจด้านล่างนี้)

☐ ไม่มี

จำนวนแรงงานต่างชาติไร้ฝีมือที่ลี้ภัยเข้ามาทำงาน จำแนกตามประเภทของการจ้างแรงงานหรือกิจการและสัญชาติ

ประเภทของการจ้าง แรงงานหรือกิจการ	พม่า**						แขก*	ลาว	เขมร	อื่นๆ	รวม ทั้งหมด
	คนพม่า	ไทยใหญ่	มอญ	กะเหรี่ยง	อื่นๆ เช่น ไทยอ อ่าข่า	รวมคนที่มา จากประเทศพม่า					
1. รับจ้างกรีดยาง											
2. รับจ้างตัดอ้อย											
3. รับจ้างทำการเกษตร เช่น ปลูกป่า ไร่มันสำปะหลัง ทำนา เผาถ่าน ฯลฯ											
4. ถูกเรือประมง											
5. ถูกจ้างแปปลา / บ่อถุ้ง											
6. เลี้ยงสัตว์											
7. ถูกจ้างโครงการหลวง											
8. ถูกจ้างเหมืองแร่ / เหมือง หิน / โรงไม้หิน											
9. ถูกจ้างร้านอาหาร											
10. ถูกจ้างปั้มน้ำมัน											
11. ถูกจ้างร้านค้า เช่น ขาย วัสดุก่อสร้าง											
12. ถูกจ้างโรงงานอุตสาหกรรมขนาดเล็ก เช่น ปั่น ข้าว เจียรนัย เฟอร์นิเจอร์ ฯลฯ											
13. คนงานก่อสร้าง											
14. ค้าขายปลีก / หาบเร่ แผงลอย											
15. กัดคาคาร / โรงแรม											
16. รับจ้างขนถ่ายสินค้า / ทุติ แบกข้าวสาร											
17. คนใช้ในบ้าน											
18. อื่นๆ (โปรดระบุ)											

** เนื่องจากคนข้ามชาติที่มาจากประเทศพม่ามีหลายกลุ่ม จึงขอให้จำแนกตามกลุ่มด้วย หากไม่มีรายละเอียดก็ให้ใส่ในช่องรวมคนที่มาจากประเทศพม่า

* “แขก” ในที่นี้ หมายถึงคนที่มีมาจากประเทศอินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา บังคลาเทศ และเนปาล

ตารางแสดงการคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติในประเทศไทย ระหว่างเดือนมกราคม - พฤศจิกายน 2539						
จากการสำรวจของของโครงการวิจัยเรื่อง ทางเลือกนโยบายการนำเข้าแรงงานข้ามชาติของประเทศไทย						
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล						
รายนามจังหวัด	ความต้องการ	สำรวจโดย	สำรวจโดยทีม	จำนวนแรงงาน	จำนวนแรงงาน	จำนวนแรงงาน
	แรงงาน	กระทรวง	วิจัยมหิดล	ที่มารายงานตัว	ที่มารายงานตัว	ที่คาดประมาณ
	กพ. 39	แรงงาน กพ.39	พย. 39**	ณ 25 ธค.39*	ณ 7 มีค.40*	โดยทีมมหิดล**
กรุงเทพมหานคร	30,000	275,340	275,340	56,001	48,625	112,002
สมุทรปราการ	35,000	30,000	30,000	12,816	13,117	26,234
สมุทรสาคร	54,000	50,300	50,000	25,363	23,883	50,726
นครปฐม	58,000	1,245	7,700	5,794	7,330	14,660
ปทุมธานี	980	813	813	7,886	8,571	17,142
นนทบุรี	1,700	1,480	1,480	6,933	6,298	6,933
นครนายก	1,000	0	12	0	0	12
ระยอง	13,839	5,800	5,800	8,854	8,854	17,708
จันทบุรี	26,001	26,000	1,974	3,722	3,693	7,444
ตราด	36,750	3,500	3,500	9,608	9,621	13,842
ชลบุรี	10,374	475	475	11,511	11,449	23,022
ปราจีนบุรี	9,135	0	0	0	0	722
สระแก้ว	4,350	0	16,007	0	0	1,100
ฉะเชิงเทรา	13,100	3,100	3,100	5,086	5,467	10,934
สมุทรสงคราม	16,470	13,040	13,040	6,873	6,370	13,746
สุพรรณบุรี	35,000	12,000	12,000	6,412	2,820	12,824
กาญจนบุรี	28,963	8,500	4,475	16,218	14,076	90,533
ราชบุรี	21,329	12,000	12,000	10,884	10,884	21,768
ประจวบคีรีขันธ์	4,615	1,910	10,200	5,763	4,054	11,526
เพชรบุรี	8,600	1,280	1,280	2,415	2,145	4,290
สุราษฎร์ธานี	14,300	2,895	2,910	12,096	11,989	24,192
ปัตตานี	7,000	5,000	7,000	5,014	5,042	10,084
สตูล	1,723	430	430	1,113	1,109	2,226
ระนอง	79,626	27,898	27,893	29,648	25,525	49,047
ยะลา	1,350	1,290	0	0	0	1,290
สงขลา	12,337	680	0	5,163	5,289	10,578
พังงา	27,400	26,290	26,290	18,589	14,648	37,178

รายนามจังหวัด	ความต้องการ	สำรวจโดย	สำรวจโดยทีม	จำนวนแรงงาน	จำนวนแรงงาน	จำนวนแรงงาน
	แรงงาน	กระทรวง	วิจัยมหิตล	ที่มารายงานตัว	ที่มารายงานตัว	ที่คาดประมาณ
	กพ. 39	แรงงาน กพ.39	พย. 39**	ณ 25 ธค .39*	ณ 7 มีค.40*	โดยทีมมหิตล**
นครศรีธรรมราช	8,930	5,360	5,360	3,018	3,046	6,092
ชุมพร	10,500	8,603	8,603	7,015	8,540	17,080
ภูเก็ต	14,070	14,000	14,000	19,674	16,141	39,348
พัทลุง	740	0	3	0	0	3
กระบี่	11,700	4,550	6,865	1,756	1,800	3,600
ตรัง	1,230	1,000	1,000	4,646	2,042	9,292
นราธิวาส	3,000	1,180	1,180	823	802	1,646
นครสวรรค์	25,425	24,050	23,452	2,678	2,651	5,356
พิษณุโลก	11,260	5,000	7,450	680	677	1,360
แพร่	300	0	0	0	0	0
ตาก	87,596	67,864	67,864	14,476	12,120	96,776
กำแพงเพชร	26,900	6,203	382	2,594	2,583	5,188
เชียงใหม่	30,000	24,000	38,431	19,320	21,866	43,732
เชียงราย	30,000	27,340	27,340	7,088	4,503	30,000
ลำพูน	1,938	34	1,040	937	899	1,874
ลำปาง	1,700	800	0	0	0	800
อุทัยธานี	12,450	28	28	269	314	628
สุโขทัย	1,810	1,292	2,698	0	0	2,698
พะเยา	96	0	335	0	0	335
แม่ฮ่องสอน	15,653	5,078	5,078	4,794	4,731	49,781
น่าน	5,493	573	583	0	0	583
พิจิตร	3,000	498	2,900	0	0	2,900
เพชรบูรณ์	1,930	0	0	0	0	0
อุตรดิตถ์	2,250	0	42	0	0	42
อุยธยา	10,000	244	61	3,572	2,287	7,144
สระบุรี	4,700	3,550	373	2,368	2,564	5,128
ลพบุรี	14,510	10,000	14,510	1,204	1,033	2,408
ชัยนาท	469	20	0	0	0	20
อ่างทอง	3,150	0	19,350	0	0	19,350
สิงห์บุรี	2,400	46	0	0	0	46
สุรินทร์	380	30	0	0	0	30

รายนามจังหวัด	ความต้องการ	สำรวจโดย	สำรวจโดยทีม	จำนวนแรงงาน	จำนวนแรงงาน	จำนวนแรงงาน
	แรงงาน	กระทรวง	วิจัยมติดล	ที่มารายงานตัว	ที่มารายงานตัว	ที่คาดประมาณ
	กพ. 39	แรงงาน กพ.39	พย. 39**	ณ 25 ธค. 39*	ณ 7 มีค.40*	โดยทีมมติดล**
กาฬสินธุ์	3,628	0	5	0	0	5
เลย	3,076	1,431	1,745	0	0	1,745
บุรีรัมย์	0	0	622	0	0	622
ขอนแก่น	72,727	174	0	280	213	560
มหาสารคาม	700	54	54	0	0	54
นครราชสีมา	104,594	176	176	1,017	1,148	2,296
สกลนคร	0	0	0	0	0	0
ร้อยเอ็ด	0	0	0	0	0	0
มุกดาหาร	1,050	1,432	28,000	0	0	10,000
นครพนม	4,242	1,845	0	0	0	10,000
อุบลราชธานี	1,430	30	0	0	0	30
อุดรธานี	2,097	350	4	0	0	200
ชัยภูมิ	2,000	1	0	0	0	1
หนองบัวลำภู	0	0	0	0	0	0
อำนาจเจริญ	150	34	373	0	0	373
ยโสธร	1,435	1	14	0	0	14
ศรีสะเกษ	0	0	0	0	0	0
รวมทั้งหมด	1,093,651	728,137	793,640	371,971	340,819	970,903
แถบสีเข้มหมายถึง จังหวัดที่ได้รับการผ่อนปรน รวม 43 จังหวัด						
* ข้อมูลจากรายงานการออกไปอนุญาตทำงานของแรงงานต่างชาติผิดกฎหมาย						
** ข้อมูลจากแบบสำรวจของโครงการวิจัยของสถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล						
*** การคาดประมาณจำนวนแรงงานต่างชาติสัญชาติพม่า ลาว และกัมพูชา อย่างต่ำที่สุด						